

Sonja Mänty

ASiantuntija, vaimo vai toisaalla?

Naisten määrä ja roolit Helsingin Sanomien
verkkouutisissa vuosina 2018–2023

Informaatioteknologian ja viestinnän tiedekunta

Pro gradu -tutkielma

Huhtikuu 2023

TIIVISTELMÄ

Sonja Mänty: Asiantuntija, vaimo vai toisaalla? – Naisten määrä ja roolit Helsingin Sanomien verkkouutisissa vuosina 2018–2023

Pro gradu -tutkielma

Tampereen yliopisto

Viestinnän monitieteellinen tutkinto

4/2023

Helsingin Sanomat sitoutui vuonna 2018 nostamaan naisten määrää sen uutisissa. Tämän pro gradu -tutkielman tarkoituksena on selvittää, miten suuri osuus Helsingin Sanomien verkkouutisissa esiintyvistä henkilöistä on naisia ja miten heitä esitetään niissä.

Tämän selvitystä varten työtä ohjaavat kaksi tutkimuskysymystä: 1) kuinka suuri osuus Helsingin Sanomien verkkouutisissa esiintyvistä henkilöistä oli naisia vuosina 2018–2023? 2) miten naisia representoidaan Helsingin Sanomien verkkojulkaisussa? Tutkimuskysymyksiä tukevat myös kolme alakysymystä: 2a) Missä rooleissa naiset esiintyvät Helsingin Sanomien verkkojulkaisun uutisissa? 2b) Minkä aiheiden uutisissa naiset esiintyvät Helsingin Sanomien verkkojulkaisussa? 2c) Esitetäänkö naisia niiden uutisten kuvissa ja kuvituksissa, joissa he esiintyvät?

Tutkielmani aineiston ensimmäinen osuus koostuu ulkopuolisen datayrityksen keräämästä data-aineistosta. Sen on kerännyt algoritmi, joka laskee naisten määrää suomalaisten päivälehtien verkkouutisissa. Aineiston toinen osuus koostuu itse keräämästäni Helsingin Sanomien verkkouutisaineistosta. Molempia aineistoja on analysoitu määrällisen analyysin keinoin ja itse keräämäni aineistoa on analysoitu myös laadullisen analyysin keinoin. Tutkielman viitekehys nojaa feministisen mediateorian ja representaation sekä median ja sukupuolen tutkimuksen käsitteisiin. Tutkimuksen tuloksia vertaillaan aiempien tutkimusten tekemiin havaintoihin naisten määrästä, esittämisestä sekä rooleista uutisissa.

Tekemäni analyysin tuloksena selvisi, että naisten määrä Helsingin Sanomien verkkouutisissa mukailee yleistä keskiarvoa Suomessa. Naisten osuus Helsingin Sanomien verkkouutisissa esiintyvistä henkilöistä oli 31,5 prosenttia aikavälillä 1.1.2018–18.2.2023. Naiset esiintyivät aineistossa kaikkien muiden aiheiden uutisissa, paitsi yhdessä tiedeosion uutisessa. Analyysin perusteella naiset esiintyivät uutisissa viidessä eri roolissa, jotka olivat nainen asiantuntijana, nainen kokemusasiantuntijana, nainen stereotyyppisessä sukupuoliroolissa, nimeämätön nainen uhrina tai silminnäkijänä sekä nainen sivuosassa. Tutkimuksen havaintojen perusteella naisia representoidaan Helsingin Sanomissa monipuolisesti, mutta myös poissaolevasti sekä sukupuolistereotypioita toistavasti.

Avainsanat: sukupuolijakauma, media ja sukupuoli, roolit, feministinen mediateoria

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin Originality Check -ohjelmalla.

SISÄLLYSLUETTELO

1	JOHDANTO	1
2	SUKUPUOLIDATA JA NAISET JOURNALISMISSA.....	5
	2.1 Sukupuolidatan seuranta journalistisessa mediassa.....	5
	2.2 Naiset journalismissa	7
	2.3 Naiset journalismin tekijöinä.....	9
3	TEOREETTINEN VIITEKEHYS JA KÄSITTEET	12
	3.1 Feministinen mediateoria ja stereotyyppiset sukupuoliroolit	12
	3.2 Media ja sukupuoli	16
	3.3 Representaatio.....	19
4	AINEISTO JA METODI	23
	4.1 Tutkimuskysymykset.....	23
	4.2 Aineisto	24
	4.2.1 Helsingin Sanomien verkkojulkaisusta kerätty data-aineisto	25
	4.2.2 Helsingin Sanomien verkkouutisaineisto	27
	4.3 Metodi	29
	4.3.1 Määrällinen sisällönanalyysi	29
	4.3.2 Laadullinen sisällönanalyysi.....	30
5	ANALYYSI.....	34
	5.1 Naiset verkkouutisten data-aineistossa.....	34
	5.2 Naisten määrä eri aihealueiden verkkouutisissa	38
	5.3 Naisten määrä eri aihealueiden verkkouutisten kuvissa.....	41
	5.4 Naisten roolit verkkouutisissa.....	43
	5.4.1 Nainen asiantuntijana	45
	5.4.2 Nainen kokemusasiantuntijana	47
	5.4.3 Nainen stereotyyppisessä sukupuoliroolissa	49
	5.4.4 Nimeämätön nainen uhrina tai silminnäkijänä.....	51
	5.4.5 Nainen sivuosassa.....	52
	5.4.1 Naiset roolien ulkopuolella.....	54
6	TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET.....	56
	LÄHTEET	62
	TEKSTISSÄ VIITATTU AINEISTO	69

1 JOHDANTO

Suomalainen yhteiskunta pärjää hyvin Euroopan tasa-arvovertailussa. Se on neljännellä sijalla Euroopan unionin sukupuolten tasa-arvoindeksissä. Suomen arvosana sukupuolten tasa-arvoindeksissä on 74.7 sadasta (EIGE 2020). Indeksien mukaan sukupuolten välistä tasa-arvoa ei silti ole Suomessa saavutettu kaikilla yhteiskunnan osa-alueilla. Suomalaiset työmarkkinat jakautuvat sukupuolen mukaan ja naisten ja miesten välinen ero on korkein matalimmalla ja korkeimmalla koulutustasolla (EIGE Finland 2020, 3).

Yksi osa-alue, jolla sukupuolten tasa-arvo ei myöskään toteudu suomalaisessa yhteiskunnassa, on journalismi. Journalistien ohjeiden mukaan pyrkimys siihen, että yhteiskunnasta välitetään tasavertainen ja todellisuutta vastaava kuva, kuuluu journalismin vakiintuneisiin ihanteisiin ja pyrkimyksiin (JSN 2023). Vaikuttaisi siltä, ettei tässä onnistuta Suomessa sukupuolten edustavuuden näkökulmasta, sillä naiset ovat aktiivisia toimijoita suomalaisessa yhteiskunnassa mutta uupuvat osittain journalismista.

Naiset ovat edelleen johtotehtävissä media-alalla miehiä harvemmin, vaikka naisten määrä journalistisissa opinnoissa on ollut miehiä korkeampi Suomessa jo 1960-luvulla (Journalisti 2021). Miehiä haastatellaan enemmän journalistisiin medioihin ja heistä tehdään enemmän juttuja (Kjellman, Mannila ja Siivonen 2021, Niemi ja Pitkänen 2017). Lisäksi ne jutut, joissa naiset esiintyvät suomalaisissa journalistisissa medioissa, ovat harvoin ”vakavia” politiikkaa ja taloutta koskevia uutisia (Kjellman, Mannila ja Siivonen 2021).

Useat journalistiset mediat Suomessa ovat viime vuosina sitoutuneet nostamaan naisten määrää uutisissaan (Kjellman, Mannila ja Siivonen 2021). Yle liittyi Britannian yleisradioyhtiö BBC:n 50:50 projektiin vuonna 2018, jonka tavoitteena on nostaa naisten määrä nimensä mukaisesti 50 prosenttiin. Svenska Yle liittyi projektiin 2020 (Nummenmaa 2021, 5). *Helsingin Sanomat* kertoi verkkosivuillaan julkaistussa uutisessa vuonna 2018 ottavansa tavoitteekseen nostaa naisten määrän 50 prosenttiin uutisissa

esiintyvistä henkilöistä (Helsingin Sanomat 2018). Vuonna 2023, viisi vuotta tavoitteen asettamisesta *Helsingin Sanomat* kertoi siirtyneensä sukupuolidatan mekaanisesta laskemisesta juttujen päähenkilöiden sukupuolen seuraamiseen. Syyksi *Helsingin Sanomat* kertoi tasa-arvolaskurin kyvyttömyyden huomioida se, kenen ääni kuuluu jutussa eniten. Jutussa kerrottiin myös, ettei naisten osuutta onnistuttu nostamaan juurikaan yli kolmanneksen, eli tason, jolla naisten osuus oli lehdessä myös viisi vuotta aiemmin (Helsingin Sanomat 2023). Koska tavoitteiden asettamisesta voidaan tulkita, että toimitukset pitävän asian korjaamista tärkeänä, on tärkeää myös seurata ja arvioida siinä onnistumista. Ilman sitä ei voida pohtia sitä, miksi tasa-arvoisessa tavoitteessa jatkuvasti epäonnistutaan.

Helsingin Sanomat käyttää ruotsalaisen datayhtiö Prognosiksen keräämää dataa. Sen tasa-arvobotti kerää naisten määrän suomalaisten päivälehtien verkkojulkaisuista iltapäivälehtiä lukuun ottamatta. Yhtiö julkaisee päivittäiset tulokset Twitterissä tasa-arvobotti-tilillä.

Global Media Monitoring Projectin mukaan naisten osuuden globaali keskiarvo uutismediassa on ollut 20 prosentin ja 25 prosentin välillä vuosittain. GMMP:n mukaan sama luku suomalaisissa lehdissä on ollut 20 prosentin ja 33 prosentin välillä (Kjellman, Mannila ja Siivonen 2021, 6). *Helsingin Sanomat* ei enää pidä vuonna 2018 lupauksen yhteydessä lanseeraamaansa tasa-arvolaskuria näkyvästi etusivuillaan. Laskuri löytyy edelleen hakemalla lehden verkkosivuilta, mutta etusivulla tai juttujen yhteydessä sitä ei enää näy.

Tasa-arvobotti otettiin käyttöön maaliskuussa 2018 ja Suomeen muodostettiin naisvaltainen hallitus seuraavana vuonna ja pääministeriksi valittiin Sanna Marin (sd.). Tuolloin Suomi sijoittui maailmanlaajuisessa vertailussa sijalle seitsemän naisten määrässä eduskunnassa. Naisten ministeripaikoissa Suomi sijoittui sijalle 20 (Global Gender Gap Report 2020, 161). Naiset olivat siis näkyviä ja edustettuja päättäjärooleissa ja eduskunnassa.

Vuonna 2020 tekemässäni kandidaatin tutkielmassani tarkastelin Helsingin Sanomien tasa-arvobotin keräämiä lukuja siltä ajalta, jolta dataa oli siihen mennessä kerätty. Tulokset vaikuttivat siltä, ettei naisten monia muita maita tasa-arvoisempi asema yhteiskunnassa ja päättäjätehtävissä selkeästi vaikuttanut siihen, kuinka naiset pääsivät ääneen Helsingin Sanomien uutisissa. Aikavälillä 1.1.2018-7.9.2020 naisten osuus Helsingin Sanomien verkkosivuilla julkaistuissa uutisissa oli noin 30,9 prosenttia. 50 prosentin tavoitteeseen ei siis ylletty keskiarvolla. 50 prosentin tavoitteeseen oli ylletty tutkitulla aikavälillä kuutena päivänä. Sen sijaan naisten osuus oli alle 20 prosenttia 17 kertaa tarkastellulla aikavälillä.

Tämän tutkimuksen motiivi ja tärkein lause löytyy Anna Mäkelän, Liina Puustisen ja Iiris Ruohon vuonna 2006 julkaisemasta kirjasta ”Sukupuolishow”. Lause kiteyttää mielestäni sekä lähtökohtani tämän tutkimuksen tekemiselle että sille, miksi halusin tarttua juuri tähän aiheeseen. ”Niin kauan kuin mediassa esiintyminen symbolisoi sosiaalista asemaa, kaikinainen aliedustus, trivialisointi ja sukupuolesta johtuva vähättely on naisten symbolista häivyttämistä ja merkityksettömäksi tekemistä” (Mäkelä, Puustinen ja Ruoho 2006, 186).

Kandidatutkielmani jätti minulle innostuksen aihetta kohtaan ja minulle jäi myös olo, että tutkielma jätti monta kysymystä ilmoille, joiden vastaamisen isompi työ voisi mahdollistaa. Kandidityöhöni tekemä pohjatyö tuntuu hyvältä lähtökohdalta lähteä tekemään uutta tutkielmaa samasta aiheesta. Perehtyneisyyteni sekä aiemmasta työstä vastaamatta jääneet kysymykset saivat minut valitsemaan tämän aiheen.

Tämän aiheen pariin minua motivoi myös kandidatutkielmani tulokset. Kahden ensimmäisen vuoden aikana *Helsingin Sanomat* ei ollut onnistunut tavoitteessaan. Naisten määrä jutussa oli noussut hieman, mutta vain noin prosenttiyksikön per vuosi. *Helsingin Sanomien* maaliskuussa 2023 julkaisemasta uutisesta selvisi, että toimitus ei ole kyennyt nostamaan tulostaan yli kolmanneksen. Lehti ei avannut lukujen kehitystä tarkemmin jutussaan ja haluan selvittää data-aineiston analyysin avulla, millaisia luvut ovat todellisuudessa todella olleet.

Lisäksi tämän tutkimusaiheen valintaan vaikutti uusin GMMP:n eli Global Media Monitoring Projectin julkaisu. Kandidutkielmaa tehdessäni vuoden 2020 GMMP-raporttia ei ollut vielä julkaistu, joten jouduin vertailemaan tutkielmassani naisten määrää *Helsingin Sanomissa* viisi vuotta vanhoihin lukuihin. Nyt uusi raportti on julkaistu ja pystyn vertailemaan tämän tutkimuksen tuloksia ajankohtaisempiin ja tuoreempiin lukuihin. Pidän tätä hyvänä lähtökohtana tutkimuksen tekemiselle.

Tässä pro-gradu -tutkielmassa haluan selvittää, kuinka suuri osuus *Helsingin Sanomien* verkkouutisissa esiintyneistä henkilöistä on ollut naisia sen jälkeen, kun tarkastelin asiaa viimeksi kandidutkielmassani. GMMP:n uusin julkaisu vuodelta 2020 kertoo kuvaa siitä, minkälainen muutos Suomessa laajemmin on ollut. Sen mukaan naisten määrä on noussut suomalaisessa mediassa, vuoden 2015 jälkeen 29 prosentista 33 prosenttiin (Kjellman, Mannila ja Siivonen 2021, 6).

Tässä tutkielmassa tarkoitukseni on arvioida sitä, miten hyvin *Helsingin Sanomat* on onnistunut julkilausumassa lupauksessaan naisen määrän nostamisesta viiteenkymmeneen prosenttiin. Lisäksi tarkastelen sitä, minkä aiheen uutisissa naiset esiintyvät *Helsingin Sanomien* verkkoaineistossa, joka koostuu yhdeltä päivän ajalta keräämistäni *Helsingin Sanomien* verkkosivujen uutisista. Analysoin myös esiintyvätkö naiset verkkouutisten kuvissa. Lopuksi syvennyn tarkastelemaan, millaisissa rooleissa naiset puhuvat ja esiintyvät *Helsingin Sanomien* verkkouutisissa.

Aluksi esittelen aiheesta tehtyä aiempaa tutkimusta. Sen jälkeen esittelen käsitteet ja teoreettisen viitekehyksen, johon tämä tutkimus nojaa. Niiden pohjalta esittelen tämän tutkimuksen aineiston, tutkimusmenetelmät ja tutkielman analyysin tulokset. Lopuksi esitän tämän tutkimuksen tuloksista tekemäni päätelmät ja pohdinnat jatkotutkimusta ajatellen.

2 SUKUPUOLIDATA JA NAISET JOURNALISMISSA

Tässä osiossa esittelen tutkimuksen kannalta relevanttia aiempaa tutkimusta. Aiempi tutkimus koskee sukupuolidatan seurantaan journalistisessa mediassa ja naisia journalistisessa mediassa sekä naisia journalismin tekijöinä.

2.1 Sukupuolidatan seuranta journalistisessa mediassa

Helsingin Sanomat alkoi julkaisemaan dataa naisten määrästä vuonna 2018. Sukupuolidataa journalistisessa mediassa on kuitenkin tutkittu huomattavasti kauemmin.

Global Media Monitoring Project eli GMMP on seurannut ja tutkinut tasa-arvon toteutumista uutisissa vuodesta 1995. Se on kansainvälisistä sukupuolta uutismedioissa tarkastelevista tutkimusprojekteista laajin ja pisimpään jatkunut (Mannila 2017, 12). Viiden vuoden välein julkaistavassa raportissa on tutkittu sukupuolidataa yli 100 maan journalistisessa mediassa. Uusimpaan, vuoden 2020 raporttiin sisältyi 116 maata. Sukupuolidatan lisäksi GMMP tarkastelee journalistisessa mediassa esiintyviä sukupuolistereotyyppioita ja sukupuoliin liittyviä asenteita.

Suomi on ollut mukana Global Media Monitoring Projectissa kuusi kertaa. Tuoreimmassa raportissa tarkasteltiin kahdeksaa suomalaista sanomalehteä, viittä radiokanavaa, kolmea televisiokanavaa, neljää verkkosivua sekä viittä Twitter-tiliä. Vuoden 2020 tulosten mukaan naisten määrä kaikissa tutkituissa välineissä oli mittaushistorian korkein. Naisten osuus oli 33 prosenttia vuonna 2020, kun taas ensimmäisenä mittausvuonna määrä oli 20 prosenttia. (Kjellman, Mannila ja Siivonen 2021.)

Kaikkien tarkastellun 116 maan vastaava keskiarvo oli 25 prosenttia vuonna 2020 (Macharia 2020, 20). Suomen luku on siis maailman keskitasoa korkeampi. Euroopassa naisten määrä vuoden 2020 GMMP:ssä oli 28 prosenttia, joka on alhaisempi kuin Suomen, mutta korkeampi kuin globaali keskiarvo. Euroopasta tutkimukseen osallistui

32 maata. Naisten osuuden globaali kehitys on ollut GMMP:ssä nousujohteista pitkän historian. Esimerkiksi sen ensimmäisenä julkaisuvuonna 1995 naisten osuus kaikista tutkimukseen osallistuneista uutisissa esiintyneistä henkilöistä oli 17 prosenttia (Marchese ja Hogart 1995, 19). Naisten määrä nousi vuonna 2000 18 prosenttiin (Spears, Seydegart, Gallagher 2000, 28), vuonna 2005 21 prosenttiin (Gallagher 2005, 39) ja vuonna 2010 24 prosenttiin (Macharia, O'Connor, Ndangam 2010, 7), kuten se oli myös vuonna 2015 (Macharia 2015, 8).

Huomioitavaa on, että GMMP-raporttia on arvosteltu siitä, että se tunnistaa sukupuolen binäärisenä eli kaksijakoisena konseptina (Mannila 2015, 12). Sama pätee muihin tässä tutkimuksessa esiteltyihin ja esiteltäviin sukupuolijakaumaa uutisissa tarkastelleisiin tutkimuksiin, samoin kuin omaan gradutyöhöni.

Suomessa haastateltavien ja mediateksteissä esiintyvien henkilöiden sukupuolijakaumaa on tutkittu ensimmäistä kertaa 1980-luvun alussa. Tuolloin tutkijat havaitsivat, että naiset esiintyivät televisio-ohjelmissa ja uutisissa harvoin eivätkä usein olleet tekemässä niitä (Savolainen ja Zilliacus-Tikkanen 2013, 54). Yhdeksänkymmentäluvun alussa naisten osuus televisiossa haastateltavista naisista oli neljäsosa (Savolainen ja Zilliacus-Tikkanen 1992), kun taas yhdeksänkymmentäluvun puolivälissä naisten osuus televisio- ja radiouutisissa esiintyvistä ja haastateltavista oli viidesosa (Kjellman, Mannila ja Siivonen 2021, 6).

Suomessa sukupuolidataa journalistisessa mediassa ovat tutkineet myös Mari K. Niemi ja Ville Pitkänen. Artikkelissaan Niemi ja Pitkänen tutkivat asiantuntijahaastateltavien sukupuolijakaumaa suomalaisissa medioissa ja havaitsivat, että haastatelluista asiantuntijoista valtaosa oli miehiä, vaikka Suomessa on useita yliopistoja, joissa yli puolet tutkijoista ovat naisia (Niemi ja Pitkänen 2017).

Aiempien tutkimusten perusteella sukupuolidatan seuranta on ollut journalistisesti kiinnostusta herättänyt tutkimusaihe ja sen avulla on nostettu esiin ongelmia sukupuolten välisen tasa-arvon toteutumisessa journalismissa. Havainnot ovat tuoneet esiin sen, että naisten rooli sitkeänä kolmasosana on edelleen journalismia

kansainvälisesti vaivaava ongelma, vaikka naisten osuuden määrä onkin kansainvälisesti ja Suomessa kasvanut.

2.2 Naiset journalismissa

Naisia journalistisessa mediassa on tutkittu muun muassa määrän, kehystämisen ja roolien näkökulmista. Tutkimusten mukaan naiset eivät ole historiassa puuttuneet ainoastaan yleisuutisista, vaan myös taloussivuilta (Davis 1982, Greenwald 1990), uutisten etusivuilta (Gibbons 2000; Potter 1985) ja uutiskuvista (Blackwood 1983; Miller 1975; Rodgers ja Thorson, 2000).

Tutkimuksissa on havaittu jopa tapauksia, joissa naiset ovat puuttuneet kokonaan jostain uutismediasta. Esimerkiksi ensimmäisessä sukupuolen representaatiota islantilaisessa mediassa tarkastelleessa tutkimuksessa havaittiin, että naisia ei haastateltu ollenkaan viitenä ensimmäisenä vuonna, kun islantilaiset televisiouutiset olivat olemassa (Stefánsdóttir 1988). Naisia ryhdyttiin haastattelemaan islantilaisissa televisiouutisissa 1970-luvulla, ja 80-luvun naisten osuus oli 13 prosenttia televisiossa haastateltavista ihmisistä. 2000-luvun puolella islantilaisessa televisiossa on päästy naisten osuudessa kolmannekseen, kuten Suomessakin (Jóhannsdóttir ja Einarsdóttir 2015, 210).

Naisten representaatiota uutisissa tutkineet Maria E. Len-Rios, Shelly Roghers, Esther Thorson ja Doyle Yoon toteavat, että puolet Yhdysvaltojen populaatiosta ja työvoimasta ovat naisia, mutta silti he ovat usein aliedustettuina uutisisältöjen tutkimuksissa (Len Rios, Roghers, Thorson ja Yoon 2005, 152). Tutkijoiden tutkimuskysymyksenä oli, esiintyvätkö naiset sellaisten aihepiirien uutisissa, jotka mielletään stereotyyppisesti naisten osioiksi, miehiä enemmän. He havaitsivat, että naiset esiintyivät miehiä enemmän viihdeaiheisissa uutisissa ja miehiä vähemmän talous- ja urheiluaiheisissa uutisissa. Viihdeosion uutisia lukuun ottamatta naisia esiintyi miehiä vähemmän kaikkien muiden aihepiirien uutisissa. Tutkijat tekivät samankaltaisia havaintoja uutiskuvien suhteen (Len Rios, Roghers, Thorson, Yoon 2005, 161–162).

Kahdessa brittitutkimuksessa on havaittu, että miehiä haastatellaan huomattavasti naisia useammin, kun haastateltavaksi halutaan asiantuntija (Howell ja Singer 2017, Kitzinger, Chimba, Williams, Haran ja Boyce 2008). Miehillä on haastateltavana eräänlainen ensisijaisuuden asema naisia vastaan (Kitzinger, Chimba, Williams, Haran ja Boyce 2008, 6–7). Samanlaisia havaintoja ovat tehneet myös suomalaiset tutkijat Mari K. Niemi ja Ville Pitkänen. He havaitsivat vuonna 2017, että miesten suosiminen asiantuntijahaastateltavien valitsemisessa toteutuu, vaikka tutkimuksessa olleista yliopistoista kolmessa oli naisenemmistö ja suomalaisissa yliopistoissa työskentelee lehtoreina ja tutkijoina tasaisesti sekä mies- että naistyöntekijöitä (Niemi ja Pitkänen 2017, 360–361).

Naisia on tarkasteltu myös journalismin otsikoiden osalta. Datajournalismiin keskittyvä yhdysvaltalainen uutissivusto The Pudding julkaisi helmikuussa 2022 laajan data-artikkelin, jossa se tarkasteli, milloin naiset nousevat otsikoihin. Analyysissä tarkasteltiin, minkä teeman sanoja muut otsikossa esiintyvät sanat toistivat, jos otsikossa esiintyi sana nainen tai muu naiseen viittaava sana. Lähes 400 000 otsikon analyysissä nousi esiin, että naiseen viittaaviin sanoihin yhdistyi otsikoissa useimmiten rikoksiin liittyviä sanoja kuten tappaa tai kuolema, ja toiseksi eniten sukupuolistereotyyppisiin viittaavia sanoja kuten seksi, rakkaus, vauva ja avioliitto (The Pudding 2022).

Tutkimukset ovat myös koettaneet paneutua siihen, miksi naisten asema säilyy journalismissa alisteisena miehille. Niemen ja Pitkäsen (2017) mukaan on mahdollista, että journalistiset rutiinit, erityisesti samojen henkilöiden haastatteleminen uudestaan ja uudestaan, voivat mahdollisesti selittää miesten pysymistä enemmistönä asiantuntijahaastateltavien parissa. Tutkimukseen osallistuneet toimittajat kertoivat pitävänsä parhaina asiantuntijoina henkilöitä, jotka ovat jo valmiiksi tunnettuja mediassa – siis, että he ovat antaneet haastatteluja jo aiemmin. Nämä henkilöt ovat useimmiten miehiä. (Niemi ja Pitkänen 2017, 364–366.)

Aiemmat tutkimukset osoittavat sen, että naiset ovat olleet journalismissa vähemmistö ja ovat edelleen, heidän representaationsa on ollut stereotyyppistä ja jakautunutta.

Toimitukset eivät ole kyenneet korjaamaan naisten esittämiseen liittyviä ongelmia, vaikka tutkijat ovat koittaneet löytää syitä ongelmien jatkuvuudelle.

2.3 Naiset journalismin tekijöinä

Yksi ensimmäisistä kansainvälisesti naisia journalismissa tarkastelluista tutkimuksista on tiedettävästi vuodelta 1981, jolloin Margaret Gallagher tutki aihetta ja toi esiin naisten työllistymiseen journalismin alalla liittyviä ongelmia (Byerly 2013, 7). Tutkijat totesivat vuonna 2004 julkaistussa, vuodesta 1972 tasa-arvon toteutumista journalismissa tarkastelleessa julkaistussa, että vaikka naisten määrä oli noussut journalismin alalla kolmannekseen vuonna 2022, palkkatasa-arvon ongelma oli suuri alalla (Rush, Oukrop ja Creedon 2004, 15). Vuonna 2011 julkaistu laaja tutkimus tarkasteli naisten asemaa journalistisissa medioissa maailmanlaajuisesti niin uutisten tekijöinä kuin johtajina. Vuonna 1990 perustetun International Women's Media Foundationin laatima Global Report on the Status Women in the News Media -tutkimus kysyi, että jos naiset uupuvat journalististen medioiden uutisista, mikä on naisten rooli kyseisten uutisten luojana? Kaksi vuotta yli 500:aa mediayhtiötä seuranneessa tutkimuksessa selvisi, että mediayhtiöiden johtotehtävissä olevista henkilöistä 73 prosenttia oli miehiä, kaksi kolmasosaa työskentelevistä journalisteista oli miehiä. Sukupuolijakauma tasautui kuitenkin tutkimuksen mukaan, kun tarkasteltiin vanhempia ammattilaisia: naiset muodostivat tässä joukossa 41 prosentin osuuden uutistuotannossa työskentelevistä henkilöistä (Byerly 2011, 7–9).

Naisten aseman journalismin tekijöinä on havaittu olevan parempi maissa, joissa sukupuolten tasa-arvo toteutuu paremmin. Esimerkiksi perheille suunnatut sosiaaliturat, molemmille vanhemmille suunnatut perhevapaat ja julkisesti tuotettu pienten lasten hoito toteutuvat niissä maissa, joissa naiset näkyvät paremmin journalismin tekijöinä (Byerly 2013, 11–12). Tämän perusteella naisten voisi arvella olevan hyvässä asemassa journalistisina työntekijöinä Suomessa ja Pohjoismaissa, verrattuna muihin maihin. Naisten asema toimituksissa olikin Global Report on the Status Women in the News Media -tutkimuksessa parempi Pohjoismaissa ja Itä-Euroopassa muihin alueisiin verrattuna (Byerly 2013, 12).

Tarja Savolainen ja Henrika Zilliacus-Tikkanen esittivät vuonna 2013, että sukupuolten välinen määrällinen tasa-arvo saavutettiin journalistien osalta Suomessa vuosikymmeniä sitten (Savolainen ja Zilliacus 2013, 51). Suomen Journalistiliitossa naisten osuus liittoon kuuluvista henkilöistä nousi 50 prosenttiin vuonna 1997 (SJL 2023) ja vuonna 2022 naisten osuus liitossa oli reilu 58 prosenttia. Vaikka naiset muodostavat Suomessa enemmistön journalistikoulutuksessa ja journalistiliitossa, miehet esiintyvät edelleen naisia useammin työelämässä, erityisesti kun kyse on johtotehtävistä (Mannila 2017, 43). Lisäksi ainakin vielä vuonna 2013 naistoimittajat saivat miehiä vähemmän palkkaa ja miehet dominoivat uutisten sisältöjä (Savolainen ja Zilliacus 2013, 51).

Viimeisimpänä journalistien sukupuolijakaumaa on Suomen osalta käsitelty vuoden 2020 GMMP-raportissa. Noin 10 vuotta yhdysvaltalaisutkimuksen jälkeen tulokset vaikuttivat paremmilta Suomessa. GMMP:n tarkastelussa olleet toimittajat jakautuivat sukupuolen mukaan lähes tasan puoliksi. Tutkimuksessa mukana olleiden toimittajien sukupuolet jakautuivat niin, että yhteensä 327 toimittajasta 164 oli naisia ja 163 miehiä. Vuoden 2015 GMMP raportissa suomalaisista toimittajista 57 prosenttia oli miehiä ja 43 prosenttia naisia (Siivonen 2015, 53). Sukupuolijakauma vaihteli kuitenkin eri medioiden välillä: naiset muodostivat enemmistön printtiutusten ja verkkouutisten toimittajina ja miehet muodostivat enemmistön radiosta, televisiosta ja Twitteristä kerätyssä aineistossa. Vaihtelua havaittiin myös aiheiden välillä: politiikkaa ja hallitusta käsittelevien uutisten toimittajista 71 prosenttia oli miehiä, samoin kuin ulkomaanuutisten toimittajista. Toisin sanoen miehet muodostivat enemmistön toimittajina niissä aihealueissa, joissa miehet ovat pitkälti muodostaneet enemmistön myös tekstien sisällöissä. Toimittajina toimineet naiset muodostivat selkeän enemmistön tiedettä ja terveyttä sekä sukupuolta käsittelevissä aiheissa (Kjellman, Mannila ja Siivonen 2021, 40–41). Vaikuttaisi siis siltä, että toimittajat jakautuvat aihealueissa sukupuolen mukaan painottuneesti samoihin aihealueisiin kuin jutuissa esiintyvät haastateltavat usein jakautuvat.

Naiset kuitenkin vaikuttavat ainakin jonkin verran journalistisiin sisältöihin ja siihen, miten naiset näkyvät uutisissa. Journalistit, jotka ovat naisia, valitsevat

haastateltavakseen naisen miehiä useammin. Vuoden 2015 GMMP-raportissa havaittiin merkittävä ero erityisesti verkkouutisten osalta: naistoimittajien kirjoittamissa uutisissa naishaastateltavien osuus oli kymmenen prosenttiyksikköä suurempi kuin miesten kirjoittamissa verkkouutisissa. Perinteisissä uutisissa ero oli verkkouutisia pienempi, mutta naisten kirjoittamissa artikkeleissa naisten osuus oli silti suurempi. (Mannila 2017, 19.) Lisäksi Margaret Gallagher on esittänyt juuri naisjournalistien tuoneen naisten esittämisen ja representaation ongelmat mediassa esiin (Gallagher 2001).

Aiempien tutkimusten perusteella naisten asema journalismin tekijöinä on Suomessa ja muualla Pohjoisessa Euroopassa hyvällä tasolla verrattuna kansainväliseen tilanteeseen. Tilanteen tarkempi arvioiminen vaatisi kuitenkin ajantasaisempaa tietoa naisten aseman kehityksestä journalismissa muualla maailmassa viime vuosilta. Tämän tutkimuksen kannalta on kiinnostavaa, miten naisten ja miesten jakautuminen toteutuu eri aihealueiden välillä aineistossani ja näkykö jakautumisessa samanlaisia piirteitä kuin toimittajien jakautumisesta eri aihealueiden välillä.

3 TEOREETTINEN VIITEKEHYS JA KÄSITTEET

Tässä luvussa esittelen tämän tutkimuksen kannalta olennaisimmat teoriat, käsitteet ja niitä käsitelleet aiemmat tutkimukset. Tutkimuksen viitekehyksenä toimivat feministinen mediateoria, representaatio sekä sukupuolen ja median käsitteet. Syvennyn myös feministisen mediateorian käsitykseen stereotyyppisistä sukupuolirooleista.

3.1 Feministinen mediateoria ja stereotyyppiset sukupuoliroolit

Tämän tutkielman yhtenä teoreettisena viitekehyksenä on feministisen mediateoria ja sen esittämät käsitykset stereotyyppisistä naisten ja miesten rooleista. Feministinen mediatutkimus tutkii esimerkiksi sukupuolen representaatiota ja sen esittämistä mediassa. Tarkastelussa voivat olla niin median tuotanto kuin sen sisällöt (Mäkelä, Puustinen & Ruoho 2006, 8).

Feministisen mediateorian keskeinen ajatus on, että sukupuoli ja käsityksemme siitä rakentuvat kulttuurisesti ja erilaisten käytäntöjen ja rituaalien avulla. Käsityksemme sukupuolesta eivät siis synny tyhjästä, vaan niitä ylläpidetään ja luodaan median välityksellä (Mäkelä, Puustinen & Ruoho 2006, 7). Esimerkiksi viimeisimmässä Suomea tarkastellussa GMMP-tutkimuksessa havaittiin, että naisten rooli perheessä mainitaan journalistisissa mediasisällöissä edelleen miehiä useammin ja naiset usein identifioidaan uutisissa perherooliensa kautta (Mannila 2017, 17; Kjellman, Mannila ja Siivonen 2021, 34). Mainintojen määrät eivät kuitenkaan ole valtavat, sillä 625:stä uutisissa mainitusta henkilöstä 64:n perhetausta oli mainittu. Tästä joukosta 36 oli naisia ja 28 oli miehiä (Kjellman, Mannila ja Siivonen 2021, 34). Tämän perusteella voidaan tehdä tulkintoja sekä median käsityksestä naisesta sekä siitä, millaista naiskuvaa media rakentaa.

Tutkimusta mediassa esiintyvistä naiskuvista on tehty 1970-luvulta alkaen. Tutkimukset keskittyivät aluksi stereotyyppisiin esityksiin naisista mediassa. Tuolloin naisten roolit jakautuivat pääasiassa kotirouvan ja työssäkäyvien naisten välille. Nykyisin naisille tarjottavia rooleja on moninainen määrä, mutta stereotyyppisiä rooleja löytyy edelleen niin naisten kuin miesten parista. (Puustinen, Ruoho ja Mäkelä 2006, 27.)

Stereotyyppisiä naisrooleja mediassa on tarkasteltu useissa tutkimuksissa ja kritiikki stereotyyppistä esittämistä kohtaan perustuu huoliin siitä, että esitykset naisista voisivat aiheuttaa vääristyneen kuvan naisista niiden vastaanottajalle, eli median kuluttajalle. Yksiuotteiset tai stereotyyppiset esitykset naisista voivat siis antaa väärän kuvan todellisuudesta ja vaikuttaa näkemyksiin naisten asemasta yhteiskunnassa (Puustinen, Ruoho ja Mäkelä 2006, 28). Tätä näkemystä voisivat tukea esimerkiksi useat tutkimukset siitä, miten moderni pornokuvasto on vaikuttanut siihen, minkälaisia käsityksiä sen katsojilla on naisista ja seksistä. Tutkimuksissa tehdyt havainnot ovat kuitenkin olleet ristiriitaisia. Tutkimuksissa on havaittu, että vihamielisellä maskuliinisuudella on positiivinen korrelaatio pornon katsomiseen ja naisiin kohdistuvan väkivallan hyväksymiseen (Malamuth ym. 2012; Vega ja Malamuth 2007). Eräs tutkimus esitti myös, että pornograafiset esitykset toimivat myös eräänlaisina seksuaalisina käsikirjoituksina, joita ihmiset toteuttavat myös ulkomaailmassa (Sun et al., 2016; Wright ja Bae 2016). Toisaalta rajun pornografian, seksimin ja raiskausmyytin keskinäistä suhdetta tarkastelleessa tutkimuksessa havaittiin, ettei rajun pornograafisen sisällön katsominen nostanut merkittävästi miesten hyväksyviä ajatuksia naisten seksuaalista väkivaltaa kohtaan (Borgogna, Lathan ja McDermott 2022, 522). Tutkimusten perusteella on siis vaikea arvioida, onko pornografisilla mediasisällöissä todellisuudessa vaikutusta siihen, minkälainen naiskuva niiden kuluttajille syntyy.

Todellisuudenmukaisempien naiskuvien vaatimusten yhteydessä on myös esitetty kysymys siitä, voiko media edes antaa perusteellista kuvaa todellisuudesta (Rakow 1986). Rakow on argumentoinut, että joukkoviestimet pikemminkin luovat pirstaloituneita rakennelmia todellisuudesta esitys kerrallaan. Hänen mukaansa vaatimukset realistisesta naiskuvasta ovat ongelmallisia, koska naisten representaatiot muuttuvat jatkuvasti ja ovat moninaisia (Rakow 1986, 18). Määrällisesti todenmukaisempi representaatio saattaakin olla sisällöllistä saavutettavampaa, koska analytiikan avulla esimerkiksi haastateltavien sukupuolijakaumaa on helppo mitata. Ainakin suomalaiset mediatalot tuntuvat siihen itse uskovan, koska sitoumuksia 50 prosentin tavoitteisiin ja sukupuolijakauman julkaisemisesta julkisesti on tehty.

Toisaalta toistaiseksi tavoitteista huolimatta edes määrällisissä tavoitteissa ei ole onnistuttu ja huomiota on siirretty myös toisenlaisiin naisten esittämisen kysymyksiin.

Puustinen, Ruoho ja Mäkelä nostavat kirjassaan esiin kysymyksen, että kun puhutaan naisten totuudenmukaisesta esittämisestä, niin tullaan sen kysymyksen ääreen, millaisia naiset todellisuudessa sitten ovat (Puustinen, Ruoho ja Mäkelä 2006, 30). Heidän mukaansa kysymyksessä on kyse myös siitä, kenellä on oikeus määrittää, kuka on todellinen nainen ja millä tavalla heidän esittämisensä olisi oikeanlaista (Van Zoonen 1994, 31). Tässäkin asiassa naisten määrällisen edustuksen mediassa puolesta voi olla helpompi argumentoida, koska tarkasteltava asia on helposti mitattavissa. Naisten alhainen edustus tiettyjen aihepiirien uutisissa on helppo ongelma tunnistaa ja halutessaan pyrkiä korjaamaan. Vaikeampi pohdinta on, kuuluuko naistoimitusjohtajasta kertovassa uutisjutussa mainita hänen olevan myös äiti.

Kun kysytään millaisia naiset todellisuudessa ovat, on mielestäni mielekästä kysyä myös sitä, millaisia naisten stereotyyppiset roolit ovat. Feministisessä tutkimuksessa on jaoteltu tarkemmin stereotyyppinen feministinen ja maskuliininen, joiden voidaan katsoa liittyvän suoraan stereotyyppisiin naisten rooleihin. On hyvä huomioida myös se, että stereotyyppisillä piirteillä tarkoitetaan sen yhteyteen mielletäviä piirteitä, eikä niiden tosiasiallisia ominaisuuksia.

Leena-Maija Rossin mukaan on tärkeää, ettei maskuliinisuutta sakotettaisi miehisyteen ja feminiinisyttä naiseuteen, sillä ihminen voi olla feminiininen tai maskuliininen sukupuolesta riippumatta (Rossi 2003, 59). Aiemman tutkimuksien perusteella on silti huomioitava, että media vaikuttaisi antavan naisten ja miesten liikkua näissä raameissa suhteellisen vähän, mikäli naiset liitetään esimerkiksi äitiyteen ja perherooliinsa miehiä useammin ja miehet ovat useammin politiikan- ja talousaiheiden uutisissa.

Stereotyyppisiä maskuliinisia piirteitä ovat muun muassa toiminnallisuus, suoriutumisen, rationaalisuus, väkivalta ja fyysinen voima (Jokinen 2003, 8). Feminiiniseksi mielletyt piirteet kuten empaattisuus ja emotionaalisuus eivät kuulu maskuliinisuuteen. Näistä piirteistä on pidetty joitakin toisiensa vastakohtinaankin.

Esimerkiksi rationaalisuutta esitetään usein tunteellisuuden vastakohtana, vaikka tosiasiaassa rationaalisuuden vastakohta on järjettömyys ja tunteellisuuden tunteettomuus. Stereotyyppisiksi maskuliiniseksi piirteiksi on lueteltu myös rehellisyys, aggressiivisuus ja nopeus (Rossi 2003).

Stereotyyppiset feminiiniset piirteet ovat perinteisesti Rossin mukaan olleet yhteydessä negatiivisiin kuvauksiin kuten keinotekoisuuteen, passiivisuuteen, riippuvuuteen ja heikkouteen. Feminiinisyys on myös nähty alisteisena maskuliinisuudelle, sen heikompana vastavoina. Toisaalta feminiinisyys on usein liitetty myös luontoon ja luonnollisuuteen, äitiyteen ja pehmeuteen (Rossi 2003, 88–89).

Journalismin kontekstissa feministinen mediatutkimus katsoo, että uutisten rooli vallitsevissa valtasuhteissa on useammin niiden vahvistajana kuin heikentäjänä. Tämä tarkoittaa sitä, että vähemmistöasemassa olevat naiset journalistisina haastateltavina ovat asemassa, josta on hankala ponnistaa. Tämä tietysti koskee kaikkia muitakin samanlaisessa vähemmistöasemassa olevia tahoja, eikä vain naisia. Iiris Ruohon mukaan silloin kun naiset pääsevät haastateltavaksi, he kommentoivat useammin yksityisen piiriin kuuluvia asioita ja miten esimerkiksi eri instituutiot vaikuttavat yksityisen alueen asioihin. Sen lisäksi, vaikka nainen olisikin instituution edustaja tai asiantuntevassa roolissa, hän on usein ennen kaikkea nainen. Tämä toistuu esimerkiksi siinä, että uutisia tehdään kysymällä ”miltä tuntuu olla nainen tässä roolissa.” (Puustinen, Ruoho ja Mäkelä 2006, 186.)

Tätä näkemystä tukevat myös tuoreimmat GMMP-tulokset. Suomen uutisaineistossa mieshaastateltavien yleisimmät roolit olivat asiantuntija, jonkin asian edustaja ja subjektina. Naisten yleisimmät roolit olivat yleisen mielipiteen edustaja, silminnäkijä ja henkilökohtaisen kokemuksen kertoja. Naisten roolit liikkuvat siis huomattavasti yksityisemmän tason piirissä kuin miesten (Kjellman, Mannila ja Siivonen 2021, 30). Myös aiemmissa GMMP-tutkimuksissa naisten rooli on ollut pääasiassa toimia yleisen mielipiteen edustajana (Mannila 2017, 26). Yhtenä yksityisen ja etäännyttämisen ilmentymänä voidaan pitää myös sitä, että naiset mainittiin miehiä useammin heidän etunimillään. Kymmenen prosenttia jutuissa esiintyneistä naisista mainittiin pelkästään

etunimellään, miehistä pelkästään kolme prosenttia mainittiin etunimellään. Joissakin tapauksissa etunimellä mainintaa käytettiin siksi, että haastateltava halusi pysyä anonyyminä (Kjellman, Mannila ja Siivonen 2021, 38).

Naisten esittämistä journalismissa pidetään tutkimusten perusteella kiinnostavana ja merkittävänä tutkimuskohteena. Tärkeä huomio on, etteivät stereotyyppiset sukupuoliroolit sido pelkästään naisia, vaan miehet liikkuvat tutkimusten tekemien havaintojen perusteella myös melko ahtaissa rooleissa. Stereotyyppiat kohtelevat naisia ja miehiä kuitenkin eri tavoin niin journalistisessa mediassa kuin yleisesti yhteiskunnassa: jos toinen toimii toiselle alisteisena, on selkeää, että toinen hyötyy tilanteesta enemmän kuin toinen. Silti, vaikka miehiä esitetään tutkimusten mukaan journalismissa useammin ja kenties monipuolisemmin kuin naisia, tarkoittavat kapeat raamit myös miesten osalta sitä, että jotkut osat sukupuolesta jätetään esittämättä. Se tuskin on hyödyllistä ”voittavalle” sukupuolellekaan.

3.2 Media ja sukupuoli

Mediaa ja sukupuolta käsitteleviä tutkimuksia on tehty muun muassa tekstien, esittämisen, valtarakenteiden ja sukupuolijakauman näkökulmista. Sen sijaan journalismia on harvoin tarkasteltu sukupuolijärjestyksenä ja sen sisälle rakentunutta sukupuolittunutta yhteiskuntaa on tarkasteltu vähän. Journalismin instituutiota ei usein edes tunnusteta osaksi sukupuolten rakentumista tai sen sukupuolittumista ei tunnusteta. (Ruoho ja Torkkola 2010, 51.)

Journalismi instituutiona nojaa vahvasti binääriseen sukupuolijärjestelmään, kuten tekevät useimmat modernit yhteiskunnatkin (Ruoho ja Torkkola 2018, 68). Tässä binäärisessä järjestelmässä miehet ovat olleet ja ovat edelleen enemmistössä, sillä uutisia tekevät pääasiassa miehet ja ne yleensä kertovat myös pääosin miehistä (Mannila 2015, 15). Mediaa ja sukupuolta tarkastelevien tutkimusten lähtökohtana on kuitenkin usein ollut, että journalismi olisi instituutiona melko sukupuolineutraali. Tätä ajatusta liris Ruoho ja Sinikka Torkkola ovat haastaneet. Heidän mukaansa journalismi

on sukupuolittunut instituutio ja se pitäisi sellaisenaan ottaa huomioon, kun journalismin ja sukupuolen keskinäistä suhdetta tarkastellaan (Ruoho ja Torkkola 2018, 68).

Minkälainen suhde journalismilla on siis sukupuoleen? Vuonna 1994 kirjoitetussa kirjassa Akseli Routavaara lausui, että toimittajaksi haluavan naisen ongelmaksi saattaisivat kehkeytyä sellaiset naiselle ominaiset ominaisuudet kuten tunnevoittoinen suhtautuminen asioihin, joissa kylmää objektiivista harkintaa vaadittaisiin. Toisaalta naiset voisivat antaa miesväelle erityistä kohteliasta huomiota, josta voisi olla hyötyä haastattelussa. Naiset eivät hänen mukaansa onneksi olleet täysin sopimattomia alalle, sillä henkilökohtaiset ominaisuudet lopulta ratkaisevat sopivuuden alalle (Ruoho ja Torkkola 2010, 7–8).

Kuten olen tässä tutkimuksessa tuonut jo aiemmin esiin, nykyisin naisia on Suomessa toimittajina lähes yhtä paljon kuin miehiä ja yliopisto-opinnoissa heitä on nykyisin jopa miehiä enemmän (Journalisti 2021). Journalistiliiton jäsenistä on ollut vähintään puolet naisia vuodesta 1995 lähtien (SJL 2023). Journalistisessa työelämässä esiintyy silti edelleen miehiä naisia enemmän ja ylempiin johtotehtäviin naisilla on edelleen miehiä vaikeampi päästä (Ruoho ja Torkkola 2010, 10; Mannila 2017, 43).

Alan toimijoiden tasa-arvoistumisesta huolimatta journalistiset kuvastot eivät ole automaattisesti muuttuneet vähemmän stereotyyppiseksi. Ruohon ja Torkkolan mukaan yksi journalismin vinoutuneista suhteista sukupuoleen on sen sukupuolittuneet käsitykset siitä, mitä sukupuolta mitkäkin aihealueet edustavat. Heidän mukaansa journalismi näkee edelleen tärkeäksi mielletyt aihealueet kuten talouden ja politiikan miehisinä alueina, ja yksityisyyden piiriin kuuluvat aihealueet kuten ihmissuhdeaiheet naisten aihealueina. (Ruoho ja Torkkola 2010, 11–26.)

Lisäksi journalistisilla sisällöillä vaikuttaa olevan sukupuolittunut arvojärjestelmä. Naistenlehtien sisältöjä on kritisoitu, niiden lukemista on pidetty jopa merkinä huonosta mausta eivätkä naistenlehtien tekijät saa työstään juurikaan arvostusta (Malmberg 1991, 282–283; Ruoho ja Torkkola 2009, 32).

Median ja sukupuolen välisessä suhteessa myös iällä vaikuttaa olevan merkitystä. Tuoreimman GMMP-tutkimuksen Suomi-raportti havaitsi, että 19–33-vuotiaiden ikäryhmässä naisia ja miehiä esiintyi tarkastelluissa uutisissa, televisiossa, verkkosivuilla ja Twitter-uutisissa lähes yhtä paljon. Sama koski myös 35–49-vuotiaiden ikäryhmää. Seuraavassa ikäryhmässä tapahtui kuitenkin radikaali muutos: 50–64-vuotiaiden ikäryhmästä 16 prosenttia oli naisia ja 65–79-vuotiaiden ikäryhmästä vain enää kahdeksan prosenttia (Kjellman, Mannila, Siivonen 2021, 37). Naiset vaikuttavat siis tulevan näkymättömiksi journalismissa iän myötä. Aiemmin tutkimuksissa on huomattu, että ongelma koskee vanhempia ihmisiä ylipäättänsä, sillä myös vanhempiin ikäryhmiin kuuluvien miesten määrä on keski-ikäisiä miehiä matalampi. Vanhuuden tuoma näkymättömyys mediassa näyttää silti kohtelevan naisia vielä voimakkaammin (Edström 2018).

Mari K. Niemen ja Ville Pitkäsen mukaan median ja sukupuolen välistä suhdetta tarkastellessaan on otettava huomioon, ettei kaikissa sukupuolittuneisuuteen tai epätasa-arvoon johtavissa käytännöissä ole välttämättä aina kyse juuri sukupuolesta. Vinoumat saattavat syntyä siis sukupuolesta riippumattomien rutiinien ja käytäntöjen kautta, jonka lopputuloksena ne kuitenkin ylläpitävät ja luovat sukupuolittuneita lopputulemia. (Niemi ja Pitkänen 2017.)

Niemi ja Pitkänen tarkastelivat tutkimuksessaan asiantuntijahaastateltavien sukupuolijakaumaa. Tutkimuksessaan he haastattelivat toimijoita siitä, millä perusteella he valitsevat haastateltavansa ja ottavatko he sukupuolen huomioon haastateltavaa valitessaan. Tutkimuksessa selvisi, että toimittajat ovat tietoisia siitä, että haastateltavat asiantuntijat ovat useimmiten miehiä. Syy sille ei kuitenkaan ole yksiselitteisesti sellaisissa sukupuolittuneissa valinnoissa, kuten alitajuntaisessa ajatuksessa että asiantuntija on todennäköisesti mies ja toimittaja lähtisi etsimään miestä haastateltavaksi. Ajatukset luotettavan tutkijan ominaisuuksista voivat kuitenkin vaikuttaa haastateltavan valintaan ja kyseiset ominaisuudet voivat olla linkittyneitä maskuliinisiin stereotyyppioihin. (Niemi ja Pitkänen 2017, 364–366.)

Toimittajan omalla sukupuolella voi myös olla merkitystä sen kannalta, kuka valitaan haastateltavaksi. Tutkimukset ovat tuoneet esille, että naistoimittajat käyttävät naisia enemmän haastateltavina ja tiedonlähteinä kuin miestoimittajat (Zeldes, Fico ja Diddi 2007, 359).

Aiempien tutkimusten perusteella journalismin ja sukupuolen välisen suhteen tarkasteltua on pidetty puutteellisena eikä journalismin roolia sukupuolirakenteiden ylläpitäjänä sekä luojana ole riittävästi tunnustettu. Ruohon ja Torkkolan (2009, 2010) tästä nostamat näkemykset on kuitenkin esitetty yli 10 vuotta sitten, jonka jälkeen tilanne on voinut muuttua. Esimerkiksi *Helsingin Sanomien* käymä julkinen keskustelu omilla verkkosivuillaan siitä, miten sen verkkosivuilla esitetään naisia ja nostetaan naisia asiantuntijoiksi voi mahdollisesti olla yksi merkki siitä, että journalismi tunnistaa rooliaan sukupuolijärjestelmän rakentajana ja osana sitä paremmin kuin aiemmin. Se, että ongelman tunnistanut journalistinen media ei ole onnistunut tasa-arvoistamaan naisten ja miesten määrällistä jakaumaa uutisissa voi toki kertoa myös siitä, että asioiden tunnistaminen ei ole johtanut ongelmien korjautumiseen.

3.3 Representaatio

Tässä tutkielmassa tarkastelen naisten rooleja ensisijaisesti feministisen mediateorian esittelemien stereotyyppisten sukupuoliroolien sekä yleisemmän roolien käsitteen avulla. Naisten representaatio journalistisessa mediassa tuntuu niin olennaiselta ja läheiseltä asialta oman tutkimukseni kannalta, että koen mielekkääksi esitellä tässä tutkimuksessa myös representaation teoriaa ja aiempaa tutkimusta. Representaation teorian esittelyn avulla voin myöhemmin tässä tutkielmassa arvioida naisten roolien *Helsingin Sanomien* verkkosivuilla esiintyvien naisten roolien mahdollisia vaikutuksia naisten representaatioon.

Janne Seppäsen ja Esa Väliiverrosen (2012) mukaan mediaesitykset, kuten journalistiset tekstit, ovat tietoisten valintojen tuotetta ja ne luovat itsessään kuvaa todellisuudesta. Mediaesityksen luojilla on siis jonkinlaista valtaa luoda kuva esittämästään asiasta, tai ainakin heidän valinnoillaan on merkitystä (Seppänen ja Väliiverrosen 2012, 90).

Seppänen ja Väliverronen nostavat esimerkin kautta esiin kysymyksen siitä, minkälaisen representaation eli kuvan tietyt valinnat rakentavat tapahtumasta. Asiaa voi tarkastella läheltä ja kaukaa: valinnat siitä, kuka pääsee ääneen ja missä kontekstissa, vaikuttavat siihen, minkälaisen kuvan esimerkiksi yksi radiolähetys antaa kerrottavasta asiasta. Laajemmassa kuvassa, jos esimerkiksi lehti haastattelee naisia ainoastaan kodinhoidosta kertovissa uutisissa eikä politiikan aiheisiin ollenkaan, jutut muodostavat kokonaisuudessaan tietynlaisen representaation naisista yhdessä (Seppänen ja Väliverronen 2012, 92).

Seppänen ja Väliverronen esittelevät myös representaation politiikan käsitteen. Sillä tarkoitetaan valintoja ja ratkaisuja, joista mediaesitys syntyy. Käsite on olennainen tämän tutkimuksen kannalta, koska naisten roolien tarkasteleminen kertoo myös jotain toimituksessa tehdyistä valinnoista siitä, kuka pääsee ääneen missäkin yhteydessä. Seppänen ja Väliverronen mukaan representaation politiikalla, eli niillä valinnoilla, joita mediaesitystä tekevät valitsevat, on aina yhteiskunnallisia seurauksia. Toisaalta valinnat kertovat medioista itsestään. Tämän argumentin mukaisesti voitaisiin siis esittää, että sillä miten naisia esitetään ja missä rooleissa he pääsevät ääneen, on myös yhteiskunnallisia seurauksia. Tutkimuksen kannalta olennainen asia on myös Seppänen ja Väliverronen esittämä ajatus siitä, että representaation politiikkaa ovat myös valinnat siitä, mitä näytetään ja mikä loistaa poissaolollaan. Se, pääsevätkö naiset ääneen esimerkiksi yhteiskunnallisesti merkittävän päätöksenteon uutisoinnissa luo myös kuvaa siitä, miten aktiivisessa roolissa naiset ovat aihealueen asioissa. Uutisteksteillä on merkitystä mielikuvien luoja ja se kuka näytetään ja ketkä jätetään piiloon vaikuttaa näihin mielikuviiin (Seppänen ja Väliverronen 2012, 94–95).

Guy Starkey on esittänyt, että median representaatioiden ei ole mahdollista olla täysin todellisuutta vastaavia ja paikkaansa pitäviä. Näkemys mukailee jonkin verran Rossin esittämää ajatusta siitä, että esitykset ovat pikemmin pirstaloituneita. Starkeyn mukaan medialla on muitakin prioriteetteja todellisuutta vastaavien esitysten luomien ja representaatioita rakennetaan myös siitä lähtökohdasta, jonka arvioidaan kiinnostavan lukijoita ja yleisöä. Tämän ajatuksen mukaisesti naisia esitetään siis esimerkiksi myös

siitä lähtökohdasta, minkä puolen naiseudesta ajatellaan olevan yleisölle kiinnostavaa, eikä vain siitä mikä kaikki on todellisuudessa naiseutta. Siksi representaatiot eivät myöskään voi vastata täysin todellisuutta (Starkey 2007, 1).

Naisten representaatio mediassa on ollut suosittu tutkimusaihe 1970-luvulta alkaen (Ross, Boyle, Carter ja Ging 2016; Vandenberghe 2019). Tutkimuksissa on selvinnyt, että naiset ovat puuttuneet uutisista pitkin historian ja puuttuvat edelleen. Tutkimusten mukaan naisille tyypilliset roolit uutisissa ovat puoliso, äiti ja toisinaan poliitikko tai asiantuntija (Ross ym. 2016; Vandenberghe 2019, 5–6).

Naisten representaatio uutisissa ei siis ole ainoastaan miehiä vähäisempi, mutta myös erilainen. Jatkuva vähäinen ja harhaanjohtava representaatio on siis ristiriidassa sosiaalisen todellisuuden kanssa (Tuchman, 1978). Niemen ja Pitkäsen mukaan naisten puuttuminen mediasta ja journalistisista teksteistä luo representaatiota, jonka mukaan naiset eivät ole tekijöitä asioissa ja aihepiireissä niillä osa-alueilla, joista journalismi kirjoittaa. Jos naiset siis puuttuvat taloudesta tai energiapolitiikasta kertovista uutisista, ne luovat kuvaa, etteivät naiset ole tekijöitä näissä aihepiireissä. (Niemi ja Pitkänen 2017, 357–358, 365.)

Niemi ja Pitkänen tutkivat naisten representaatiota mediassa suomalaisissa medioissa. Heidän tarkastelussaan olivat asiantuntijahaastateltavat ja heidän sukupuolijakaumansa. Tulokset mukailevat aiemmin esiteltyjä tutkimuksia: miehiä haastatellaan useammin ja se luo suomalaisesta yhteiskunnasta kuvaa, joka ei pidä paikkaansa.

Cory Armstrongin mukaan sillä, että miehet pääsevät asiantuntijoina naisia useammin esiin mediassa, voi myös olla seurauksensa. Hän argumentoi, että naisten puuttuminen mediasta asiantuntijoina vaikuttaa yleiseen kuvaan naisten sosiaalisesta statuksesta ja sen suhteesta miesten statukseen. Yleinen kuva säilyy siis sellaisena, että asiantuntijat ovat miehiä ja jos nainen on asiantuntija, hän on jossain määrin alisteinen ja vähemmistöasemassa miesasiantuntijoihin nähden (Armstrong 2004, 140–141).

Pyrin tämän tutkimuksen lopussa pohtimaan sitä kysymystä, jonka Seppänen ja Väliverronenkin tuovat esiin: minkälaista representaatiota *Helsingin Sanomissa* esiintyvät naisten roolit rakentavat naisista. Pyrin tarkastelemaan asiaa molempien heidän mainitsemien ulottuvuuksien kautta, eli sen mitä näytetään ja sen mitä ei näytetä. Toivomukseni on, että representaation teoria mahdollistaa analyysini tuloksien syvällisemmän arvioinnin, kun mihin pystyisin ilman sen käyttämistä.

4 AINEISTO JA METODI

Tässä luvussa esittelen tutkimuksessa käytetyn aineiston sekä tutkimusmenetelmät. Olen valinnut aineiston ja tutkimusmenetelmät niin, että pystyn vastaamaan tutkimuksessa esitettyihin tutkimuskysymyksiin mahdollisimman hyvin.

4.1 Tutkimuskysymykset

Pyrin tässä tutkimuksessa selvittämään, kuinka suuri osuus *Helsingin Sanomien* uutisissa vuosina 2018–2023 esiintyneistä henkilöistä on ollut naisia ja millaisissa rooleissa naiset uutisissa ovat. Tarkoitukseni on, että pystyn tutkimuskysymyksieni avulla arvioimaan sitä, kuinka hyvin *Helsingin Sanomat* on onnistunut julkilausumassaan tavoitteessaan nostaa naisten määrää verkkouutisissaan.

Aineistoni sisältää verkkojulkaisusta kerätyn teksti- ja kuva-aineiston sekä tasa-arvolaskuria koskevan data-aineiston.

Tutkimuskysymykseni ovat:

1. Kuinka suuri osuus Helsingin Sanomien verkkouutisissa esiintyvistä henkilöistä oli naisia vuosina 2018–2023?
2. Miten naisia representoidaan Helsingin Sanomien verkkojulkaisussa?
 - 2a. Missä rooleissa naiset esiintyvät Helsingin Sanomien verkkojulkaisun uutisissa?
 - 2b. Minkä aiheiden uutisissa naiset esiintyvät Helsingin Sanomien verkkojulkaisussa?
 - 2c. Esitetäänkö naisia niiden uutisten kuvissa ja kuvituksissa, joissa he esiintyvät?

Tutkimuksessa tehdään ensin määrällinen analyysi, jonka lisäksi analysoin laadullisesti missä rooleissa naiset esiintyvät *Helsingin Sanomien* verkkolehden uutisissa. Tarkastelen jälkimmäisessä analyysin osassa ensin, missä verkkouutisten osioissa esiintyy uutisia, joissa naisia on haastateltu tai heitä esiintyy. Tämän tarkastelun avulla voin tehdä myös tulkintoja siitä, missä rooleissa naiset esiintyvät.

Vuonna 2020 tekemäni kandidattutkimukseni perusteella ennako-oletukseni on, että naisten määrä *Helsingin Sanomien* verkkouutisissa on noussut, mutta vain vähän. Mikäli

tulokset mukailevat aiemmin saamiani tuloksia, jutut, joissa naisia esiintyy, jakautuvat eri osioissa sukupuoleen liittyviä stereotypioita mukaillen. (Mänty 2020.)

4.2 Aineisto

Tämän tutkimuksen aineisto koostuu kahdesta *Helsingin Sanomia* koskevasta osa-aineistosta. Ne ovat *Helsingin Sanomien* verkkouutisista kerätty data-aineisto sekä *Helsingin Sanomien* verkkosivuilla julkaistujen verkkouutisten aineisto. Tarkoitukseni on aineiston avulla luoda ymmärrys siitä, minkälaisia rooleja naisilla on *Helsingin Sanomien* uutisissa ja miten näkyviä tekijöitä he ovat. Tarkoitukseni on analysoida sitä, miten paljon naiset pääsevät ääneen *Helsingin Sanomissa* ja miten heitä esitetään silloin, kun he pääsevät ääneen. Pyrin selvittämään analyysini avulla myös sitä, onko *Helsingin Sanomissa* joitakin naisten rooleja, joita uutisissa toisinnetaan.

Valitsin *Helsingin Sanomat* tarkasteltavaksi kohteeksi useasta syystä. *Helsingin Sanomat* on ilmaissut julkisesti tavoitteensa nostaa naisten määrää verkkouutisissaan. Lehti sitoutui julkisesti vuonna 2018 nostamaan naisten määrän lehdessään 50 prosenttiin ja se lanseerasi samana vuonna tasa-arvolaskurin, joka ilmaisi sen verkkosivuilla esiintyvien naisten määrän sillä hetkellä. *Helsingin Sanomien* asettama tavoite luo tutkimukselleni mahdollisuuden tarkastella kyseisen tavoitteen onnistumista. Lisäksi esimerkiksi sen työkalut, kuten tasa-arvolaskuri, antavat tutkimukselle mittareita, jonka avulla tasa-arvon toteutumista lehden verkkosivuilla on helpompaa mitata.

Helsingin Sanomilla on myös merkittävä rooli suomalaisessa mediakentässä. *Helsingin Sanomat* on levikiltään Suomen suurin sanomalehti. Sen painettu versio sekä verkkosivut tavoittivat viikossa keskimäärin 1,95 miljoonaa lukijaa. Päivittäin *Helsingin Sanomien* digisisältöjä sekä painettua lehteä lukee 1,26 miljoonaa ihmistä (*Helsingin Sanomat* 2022). *Helsingin Sanomilla* on siis merkittävä rooli suomalaisessa mediakentässä ja voidaan argumentoida, että sen asema sen myötä on myös merkittävä suomalaisessa yhteiskunnassa. Siksi pidän sen tarkastelua, minkälaisia naisten rooleja *Helsingin Sanomat* ylläpitää ja rakentaa, perusteltuna valintana.

Olen aiemmin tarkastellut kandidaatintyössäni *Helsingin Sanomien* tasa-arvolaskuria varten kerättyä data-aineistoa. Analysoin sen pohjalta naisten määrää *Helsingin Sanomien* verkkoaineistossa, esiintyneiden naisten määrän keskiarvoa sekä naisten määrää korkeimmillaan ja matalimmillaan. Aiempi tarkastelu tuo tähän tutkimukseen jatkuvuutta, sillä voin sen avulla vertailla, onko muutosta tapahtunut sinä aikana, kun olen viimeksi tarkastellut lukua.

Vaikka data-aineistoa voisi tarkastella useammasta mediasta, aineiston laajuus voisi käydä liian suureksi, jos ottaisin laadulliseen tarkasteluun myös muita lehtiä. Valitsemalla vain yhden lehden tarkasteluun voin tarkastella tarkemmin sitä, miten päivän luku vertautuu sen päivän uutisten laadulliseen analyysiin.

4.2.1 Helsingin Sanomien verkkojulkaisusta kerätty data-aineisto

Tutkimuksessa käytettävä data-aineisto on ruotsalaisen datayhtiö Prognosisin kehittämän algoritmin keräämä. Sain aineiston käyttööni tutkimukseen lähestymällä yhtiöitä sähköpostitse ja pyytämällä data-aineistoa gradun aineistoksi käytettäväksi. Yhtiö toimitti aineiston Excel-tiedostona.

Yhtiö on Twitterissä esiintyvän Tasa-arvobotti-tilin taustalla. Se on julkaissut vuodesta 2015 alkaen Tasa-arvobotti-tilillään algoritmin keräämän datan pohjalta päivittäin päivittäisen naisten määrän suomalaisissa tiedotusvälineissä. Tilillä julkaistaan päivittäin tieto siitä, minkä julkaisun verkkosivuilla esiintyvissä uutisissa esiintyy kunakin päivänä eniten naisia ja missä vähiten. Algoritmi seuraa myös naisten määrää *Helsingin Sanomissa* ja sen dataa käytetään myös *Helsingin Sanomien* sivuilla julkaistavaan tasa-arvolaskuriin.

Ulkopuolisen tahon tekemän algoritmin keräämän datan käyttö tutkimuksessa ei ole täysin ongelmaton. Koska datan on kerännyt joku muu, en voi tietää sisältäkö kyseinen algoritmi esimerkiksi vinoumia tai muuta ongelmallisuutta. Lisäksi en voi täysin tietää niitä mekanismeja, joiden avulla datankeruu on suoritettu. Datan keruussa on siis voitu tehdä joitakin virheitä tietoisesti tai tiedostamatta. Osa algoritmin virheistä on kuitenkin tiedossa, ja esittelen ne tässä osiossa myöhemmin. Näistä puutteista

huolimatta pidän algoritmin keräämän datan tarkastelua tässä tutkimuksessa perusteltuna siksi, koska *Helsingin Sanomat* itse käyttävää samaa dataa sukupuolidatansa seurantaan sekä julkaisemiseen. Lisäksi itselläni ei ole sellaisia taitoja, jotka mahdollistaisivat vastaavanlaisen algoritmin rakentamisen tai datan keruun itse.

Tämän tutkimuksen data-aineisto koostuu kyseisen algoritmin keräämästä data-aineistosta siltä aikaväliltä, kun *Helsingin Sanomat* alkoi julkaista tasa-arvolaskuria siihen saakka, kun data-aineistoa on saatavilla aineiston analyysiä aloittaessani. Data-aineiston aikaväliksi muodostui lopulta 1.1.2018–18.2.2023.

Tasa-arvobotin algoritmi kerää artikkeleista vakiintuneet naisten ja miesten nimet ja vakiintuneet sukupuoleen viittaavat termit. Tällaisia voivat olla muun muassa nainen tai äiti. Algoritmi laskee uutisissa esiintyvien nimien määrän ja laskee niiden perusteella uutisissa esiintyvien naisten osuuden suhteessa kaikkiin artikkeleissa mainittuihin henkilöihin.

Tämän tutkimuksen kannalta on huomioitava, että tasa-arvobotin laskurissa on puutteita. Laskuri huomioi tunnistettavat naisten nimet ja naisiin viittaavat termit, mutta prosentti ei välttämättä aina anna oikeaa kuvaa kontekstista. Tämä johtuu siitä, että kun botti huomioi vain naisten erisnimiä sekä naisiin viittaavia termejä, silloin se ei huomioi jutussa sukunimellä viitattavien henkilöiden sukupuolta. Näin ollen, jos artikkelissa on haastateltu pääosin naista, mutta häneen viitataan vain kerran hänen etunimellään ja muuten sukunimellään, ja jutussa mainitaan kerran myös toinen mies, algoritmi laskee jutussa mainittavan naisia ja miehiä yhtä paljon. Koska tarkastelen itse keräämäni aineiston osalta sitä, kuinka monessa päivän uutisessa on haastateltu naisia, tämä ongelma ei korostu itse keräämäni aineiston määrällisessä analyysissä. Jos tarkastelisin vain algoritmin keräämän data-aineiston perusteella, käsitelläänkö naisia lehden teksteissä vähemmän kuin miehiä, puutteellisuus olisi suuremmassa roolissa.

Koska tarkastelin tutkimuksessa myös aineistoa laadullisesti, pystyn ottamaan algoritmin puutteet huomioon analyysissäni. Vertain verkkouutisaineistosta saamaani

määrällistä analyysiä naisten määrästä kerättyinä päivinä siihen lukuun, jonka botti on kerännyt verkkosivuilta.

Aiemmin on havaittu, että nimiä keräävä algoritmi on myös tehnyt virheitä. *Journalisti* uutisoi vuonna 2018, että botti laskee virheellisesti *Satakunnan Kansassa* esiintyvän lehden taittoon kuuluvan tekstin, joka esiintyi jokaisen sen sivun alalaidassa. Tekstissä esiintyi nimi Alma, jonka botti laskee virheellisesti osaksi lehdessä esiintyviä uutisia, vaikka nimi viittasikin *Satakunnan Kansan* sen aikaiseen omistajaan *Alma Mediaan*. Lisäksi *Journalistin* mukaan algoritmi ei laske sellaisia nimiä, jotka esiintyvät alle 95 prosenttia enemmän toisella sukupuolella. Toisin sanoen, sellaiset nimet, joita esiintyy yleisesti useammalla kuin yhdellä sukupuolella, eivät tule huomioiduksi (Journalisti 2018).

Koen, että nämä seikat huomioiden pystyin kuitenkin vastaamaan määrällisen aineistoni pohjalta tutkimuskysymykseeni: Kuinka suuri osuus Helsingin Sanomien verkkouutisista esiintyvistä henkilöistä oli naisia vuosina 2018–2023. Lisäksi keräämäni verkkouutisaineisto tuki tähän kysymykseen ja antoi mahdollisuuden tarkastella data-aineiston analyysin tuloksia kriittisemmin ja syvällisemmin.

4.2.2 Helsingin Sanomien verkkouutisaineisto

Tutkimuksen laadullista ja määrällistä sisällön analyysiä varten hankittu verkkouutisaineisto on kerätty *Helsingin Sanomien* verkkosivujen uutisosiosta, sivulta <https://www.hs.fi/uutiset/>. Itse kerätyn verkkouutisaineiston keräämisen kannalta haastavaa on se, miten kaikki sinä päivänä saadut uutiset saadaan kerättyä niin, että samana julkaistuja juttuja ei jää huomioimatta. Ongelmallisuus piilee verkkosivuille julkaistavien uutisten määrässä, mutta myös niiden eroavaisuuksissa. *Helsingin Sanomat* julkaisee uutisten lisäksi myös uutisvirtaa, joka päivittyy jatkuvassa seurannassa. Näin on tehty esimerkiksi Ukrainan sotaa koskevan uutisoinnin osalta, jossa päivittyvässä seurannassa seurataan ja uutisoidaan lyhyesti sodassa tapahtuvia asioita.

Keräsin verkkouutisaineiston seuraamalla *Helsingin Sanomien* uutissivulle nousevia sinä päivänä julkaistavia uutisia niin, että keräsin ensin iltapäivällä kaikki siihen mennessä

päivän aikana julkaistavat jutut, sekä seuraavana aamuna loput kyseisenä päivänä julkaistut jutut. Tein aineiston keruun kahdessa osassa useasta syystä. Ensimmäinen syy liittyy siihen, että vuorokauden ajan kestävä katkeamaton seuranta olisi työnteon kannalta liian työlästä. On järkevämpää ajoittaa keruu kahteen intensiivisempään osaan. En kuitenkaan voinut kerätä kaikkia edellisenä päivänä julkaistuja juttuja seuraavana aamuna, koska uutisosiossa eivät näy enää seuraavana päivänä kaikki edellisenä päivänä julkaistut uutiset. Aamulla, kun uuden päivän uutisia on vielä vähän, uutisosiossa näkyivät vielä edellisen yön ja illan uutiset. Jos olisin odottanut myöhempään, osio on täyttynyt tuoreen päivän uusista uutisista.

Suoritin aineiston keruuni niin, että keräsin aluksi uutiset yhdeltä päivältä ja arvioin yhdeltä päivältä syntyneen aineiston perusteella, oliko määrä riittävä analyysin tekemiseen. Koska aineistoa kerääntyi 163 uutista yhdeltä päivältä, en suorittanut aineistonkeruuta enää uudestaan.

Valitsin tarkasteltavan päivämäärän summittaisesti ja päivämääräksi valikoitui 28.3.2023. Tämä johtui siitä, että halusin aineiston edustavan mahdollisimman hyvin tavallista ja tavanomaista päivää. Esimerkiksi jos olisin ottanut tarkasteluuni naistenpäivän, naisista kertovien juttujen määrä olisi voinut olla tavanomaista korkeampi. Päivämäärän tuli kuitenkin olla tämän tutkimuksen aikana esiintyvä, ja sellainen, jonka olin valinnut etukäteen tulevaisuudesta. Tämä johtuu siitä, että verkkosivujen rakenne ei mahdollista sitä, että voisin selata esimerkiksi kaikki tammikuun ensimmäinen julkaistut artikkelit. Seurannan pystyi tekemään käytännössä vain samana päivänä, sekä seuraavan päivän aamuna.

Keräsin aineistooni kaikki sinä päivänä *Helsingin Sanomien* verkkosivuilla julkaistut toimituksen tuottamat ja tilaamat artikkelit, mielipidekirjoituksia lukuun ottamatta. Jätin mielipideosion tekstit analyysini ulkopuolelle siitä syystä, että toimitus ei päättä mielipidekirjoitusten sisällöstä. Lisäksi oletukseni oli, että mielipideteksteissä esiintyy harvoin henkilöitä ylipäätänsä.

Suoritin aineistonkeruun niin, että keräsin yhteen Excel-tiedostoon kaikki artikkelit niin, että merkitsin niistä ylös jutun linkin, otsikon ja missä osiossa juttu ilmestyi. Keräsin artikkeleiden tekstit, kuvat, grafiikat, videot ja faktalaatikot, eli käytännössä artikkeleiden kaikki osiot. Pystyin kaikki nämä huomioon ottaen tarkastelemaan paremmin, esiintyikö artikkeleiden teksteissä ja kuvituksissa naisia, ja aineiston määrä pysyi laadullisessa analyysissä silti kohtuullisena. Päivittyvän seurauksen uutisista otin näyttökuvat ja tallensin ne Word-tiedostoon, koska juttuja päivitettiin jatkuvasti. Kuvien ottaminen mahdollisti sen, että aineisto niiden osalta perustui juuri sinä päivänä julkaistuihin juttuihin.

4.3 Metodi

4.3.1 Määrällinen sisällönanalyysi

Tutkimukseni määrällinen analyysi jakautui kahteen osaan, joista toinen koskee data-aineistoani ja toinen itse keräämääni verkkoaineistoani. Määrällisen sisällönanalyysin avulla pyrin vastaamaan tutkimuksessani siihen, kuinka suuri osuus *Helsingin Sanomien* verkkouutisista esiintyvistä henkilöistä oli naisia vuosina 2018–2023 ja minkä aiheen uutisissa naiset esiintyivät *Helsingin Sanomien* verkkouutisissa vuosina 2018–2023. Lisäksi määrällinen analyysi toimii tukena laadulliselle analyysilleni, jonka avulla vastaan muihin tutkimuskysymyksiini.

Analysoin data-aineiston Excelissä. Laskin aineistosta naisten määrän keskiarvon koko aineistonkeruuajalta sekä jokaiselta vuodelta, jotta pystyin vertailemaan määrän kehitystä keskenään. Lisäksi etsin aineistosta korkeimmat ja matalimmat luvut. Määrällisen analyysin pysytin tarkastelemaan määrän kehitystä aineistonkeruuajalta, sekä pohtimaan oliko esimerkiksi korkeimpina päivinä jotain poikkeuksellista syytä sille, miksi naisia on esiintynyt kyseisinä päivinä muita enemmän. Tällainen olisi voinut olla esimerkiksi se, että naisten määrä olisi aineistossa korkeimmillaan aina naistenpäivänä.

Analysoin data-aineistosta myös naisten määrän frekvenssejä. Suoritin analyysin siksi, että pystyin tarkastelemaan sitä, mikä naisten prosenttiosuus muodostaa suurimman ryhmän aineistossa. Näin ollen pystyin havainnoimaan sitä, mikä on naisten toistuvien

prosenttiosuus aineistossa. Lisäksi analysoin data-aineistosta, onko korkeampia, yli 50 prosentin ylityksiä naisten määrässä enemmän, kuin hyvin matalia päiviä. Kandidutkielmaa tehdessäni havaitsin, että naisten määrä oli aineistossa alle 20 prosenttia useammin, kuin se oli yli 50 prosenttia (Mänty 2020).

Itse keräämäni verkkouutisaineiston osalta määrällinen analyysi koski naisia sisältäneiden juttujen laskemista ja jaottelua aineistossa. Laskin itse keräämästäni aineistosta naisia sisältäneiden uutisartikkeleiden määrän, naisia kuvituksissa sisältäneiden artikkeleiden määrän sekä jaottelin uutiset sen mukaan, missä aiheosiossa uutiset esiintyivät. Laskin myös naisia sisältäneiden artikkeleiden määrät aiheosioittain ja roolien osalta laskin kuinka monta kertaa eri rooleja esiintyi itse keräämässäni verkkoaineistossa.

Tein myös määrällistä jaottelua verkkoaineistossa esiintyvistä kuvituksista. Merkitsin jokaisesta jutusta, jossa nainen on esiintynyt, oliko jutussa myös kuvitusta, ja jos oli, esiintyikö naista tässä kuvassa. Tämä mahdollisti sen, että pystyin tekemään laadullista analyysiä siitä, tulivatko naiset usein kuvatuksi, silloin kun heitä kuultiin.

Itse kerätyin aineiston määrällisen analyysin pohjalta pystyin kuvaamaan, kuinka paljon naisia sisältäviä artikkeleita esiintyi aineistossa, kuinka monessa niistä kuvattiin nainen kuvituksessa ja missä rooleissa naiset esiintyivät useimmin aineistossa.

4.3.2 Laadullinen sisällönanalyysi

Tutkielmani analyysin kolmas osuus koostuu itse kerätyn aineiston laadullisesta sisällön analyysistä. Laadullinen analyysini jakautuu kahteen osaan, sisällön analyysiin luokittelun ja havaintojen avulla sekä roolien tarkasteluun teoriasidonnaisen analyysin avulla.

Analysoin *Helsingin Sanomista* keräämästäni verkkoaineiston sisällön analyysin avulla Tuomen ja Sarajärven (2018) esittelemän luokittelun metodin mukaisesti. Tuomi ja Sarajärvi argumentoivat, että luokittelun tavoitteena on aineiston järjestely sellaisten kategorioiden ja luokkien mukaan, joka on aineistolle merkityksellistä. Metodin avulla

on mahdollista tehdä havaintoja tarkastelussa olevien seikkojen toistuvuudesta, kuten tämän tutkimuksen kontekstissa naisten käyttämisessä haastateltavina. Noudatin tässä tutkielmassa samaa logiikkaa luokittelemalla uutiset eri luokkiin sen mukaan, esiintyykö niiden teksteissä tai kuvissa naisia, ja luokittelemalla uutiset eri kategorioihin sen mukaan, minkä aiheen osiossa ne esiintyvät (Tuomi ja Sarajärvi 2018, 95).

Naisia sisältäneiden uutisten luokittelun aihealueiden mukaisesti pystyin tunkeutumaan aineistoon tehdessäni syvempää analyysiä siitä, missä rooleissa naisia esitetään. Siihen vastatakseni koin, että juuri sen tarkastelulla, minkä aiheen uutisissa naiset pääsevät eniten ääneen ja missä vähiten, on merkitystä. Lisäksi merkitsin jokaisesta naisia sisältäneestä artikkelista, oliko nainen mainittu nimeltä. Tein tämän tarkastelun roolien tarkastelua varten.

Tutkimukseni sisällönanalyysia ohjasi useampi teoria ja metodi. Laadullinen analyysi ei koskenut koko verkkoaineistoa, vaan pelkästään niiden uutisten tekstejä ja kuvia, jossa esiintyi naisia. Mukailin analyysissäni Saana Huhtalan pro gradu -tutkielmassaan käyttämää analyysityyliä, jossa hän nojaa useisiin eri teorioihin tarkastellessaan mies- ja naishihtäjien representaatioita Lahden MM-kisoissa Ilta-Sanomien urheilusivuilla (Huhtala 2018, 17). Tämä johtui ensisijaisesti siitä, että roolien analyysi vaatii eri teorioiden ja metodien soveltamista tälle tutkimukselle tarkoituksenmukaisella tavalla, mutta osaltaan myös siitä, että Huhtalan tutkimusaihe on hyvin samankaltainen omani kanssa.

Tuomi ja Sarajärvi esittelevät useita laadullisen analyysin muotoja, joista omaani muistuttavat eniten teoriasidonnainen analyysi (Tuomi ja Sarajärvi 2002, 98–99). Hyödynsin ensisijaisesti feminististä mediateoriaa ja sen käsitettä stereotyyppisistä sukupuolirooleista ja toissijaisesti representaation teoriaa. Analyysini nojasi Tuomen ja Sarajärven mukaiseen abduktiiviseen päättelyn logiikkaan. Tällä tarkoitetaan sitä, että analyysiin tuodaan teorian avulla mukaan olemassa olevia ilmiöitä, joihin analyysissä nojataan, eikä niitä luoda itse aineiston avulla (Tuomi ja Sarajärvi 2002, 116). Vertailin esimerkiksi naisille annettuja rooleja feministisen teorian jo esittämiin käsityksiin stereotyyppisistä sukupuolirooleista sekä aiemman mediatutkimuksen esittämiin

havaintoihin naisten rooleista uutisissa (Niemi ja Pitkänen 2017, Mannila 2017, Macharia 2020).

Pyrkimykseni oli analyysin avulla selvittää, millaisissa toistuvissa rooleissa naiset teksteissä esiintyvät. Analysoin jaottelua varten teksteistä sen, missä kontekstissa nainen puhui, eli oliko hän esimerkiksi asiantuntija vai kokemusasiantuntija (Niemi ja Pitkänen 2017, Mannila 2017) Tätä arvioidakseni tutkin tekstejä sisällön sekä sanavalintojen näkökulmasta. Minkälaista tietoa naishaastateltava antoi? Arvioiko hän jotain asiaa asiantuntijan roolista ja esimerkiksi jonkun tahon edustajana, vai kertoiko hän henkilökohtaisia kokemuksiaan? Tarkastelin myös sitä, antoiko haastateltava kommentteja, jotka kuuluvat yleisen mielipiteen tai yksityisyyden piiriin, vai analysoiko hän jutun aiheena olevaa aihepiiriä asiantuntijana. Lisäksi analysoin, esiintyikö nainen sellaisessa roolissa, joka feministisen teorian näkökulmasta voitaisiin tulkita edustavan sukupuoleen liittyvää stereotypiaa. Teorian kontekstissa sellaisia voisivat olla esimerkiksi rooli vaimona tai äitinä.

Jaottelin analyysissä naisten esiintymisen viiteen kategoriaan sen mukaan, missä roolissa nainen oli. Valitsemani kategoriat ovat: asiantuntijarooli, kokemusasiantuntijarooli, sukupuolistereotypiaa edustava rooli, nimeämätön nainen sekä nainen sivuroolissa. Näistä nimeämätön nainen ja nainen sivuroolissa ovat itse kehittämiäni rooleja, joiden luomisessa olen nojannut aiempaan tutkimukseen, kuten Mannilan havaintoihin siitä, että miten naisia esitetään rikosuutisissa ja representaation käsityksiin siitä, mitä esitetään ja mitä jätetään esittämättä (Mannila 2017, Seppänen ja Väliaverron 2012).

Tämän analyysin pohjalta tarkastelin kategorioita myös uutisaiheiden kontekstissa. Esiintyivätkö naiset useammin jossain roolissa yhden aihealueen uutisissa, kuin toisen? Tämän jaottelun avulla pystyin vertailemaan tuloksia aiempiin tutkimuksiin esimerkiksi siitä, miten naishaastateltavia esitetään esimerkiksi talousuutisissa tai politiikan uutisissa.

En eritellyt kuvia koskevassa laadullisessa analyysissä kuvia irralliseksi niistä teksteistä, joissa ne esiintyvät. Analysoin niitä siis kokonaisuutena niitä koskevien tekstien kanssa. Jaoin kuvat seuraaviin kategorioihin yhdessä tekstien kanssa: nainen esitetään sekä kuvassa että tekstissä, nainen esitetään tekstissä mutta ei kuvassa. Näiden kategorioiden perusteella analysoin sitä, kuinka suuressa osassa uutisista nainen esiintyy sekä tekstissä että kuvassa. Tämän tarkastelun tavoitteena oli tarkastella naisen läsnäoloa ja esittämistä *Helsingin Sanomien* uutisissa. Kysyin tältä aineistolta: jos naiset loistavat poissaolollaan *Helsingin Sanomien* uutisissa, onko näin myös *Helsingin Sanomien* uutisten kuvien osalta? Lisäksi tarkastelin osastojaottelun avulla sitä, kuvataanko naiset useammin jonkin aihealueen kuvissa kuin toisen ja onko kuvissa esiintyminen yhteydessä myös niihin rooleihin, joissa naiset esiintyvät.

Kuvia koskevan aineiston osalta on huomioitava, että kaikkien kuvien laadullinen analysoiminen koko aineiston osalta on työn kannalta mahdotonta. Tarkastelin laadullisessa analyysissäni kuvia vain niistä jutuista, joissa naiset esiintyvät. Tämä tarkoittaa sitä, että vertailua siihen, onko miehiä esitetty kuvissa naisia enemmän, ei voinut tehdä.

Tässä luvussa esittelemäni tekemäni laadullisen analyysin avulla esitin verkkoaineistolle seuraavia kysymyksiä: esitetäänkö naisia eri rooleissa riippuen siitä, minkä aiheen uutisissa he esiintyvät? Toistuvatko tietyt roolit tiettyjen aiheiden uutisissa? Mitä piirteitä eri rooleihin liittyy? Minkä aiheen uutisissa naiset nostetaan kuviin? Onko aihealueiden välillä eroja? Mitkä ovat kokonaisuudessaan toistuvimmat roolit?

Näiden kysymysten avulla pystyin luomaan käsityksen siitä, minkälaisissa rooleissa naiset esiintyvät *Helsingin Sanomien* verkkouutisissa. Tämän käsityksen luominen palveli myös aiemmin esittelemiäni tutkimuskysymyksiä ja tämän tutkimuksen tavoitetta.

5 ANALYYSI

Esittelen tässä osiossa tutkielmani analyysiä. Analyysi etenee data-aineiston määrällisestä analyysistä itse kerätyn verkkouutisaineiston määrälliseen analyysiin ja lopulta laadulliseen analyysiin. Analyysin ensimmäinen osio keskittyy naisten prosenttiosuuteen *Helsingin Sanomien* verkkouutisissa ensin data-aineistossa ja sitten itse kerätyssä verkkouutisaineistossa. Analyysissä tekemäni havaintojen perusteella naisten määrä on noussut data-aineistossa vähäisesti datankeruun aikana.

Naisten määrä oli keräämässäni verkkouutisaineistossa keruupäivänä korkeampi, kuin naisten määrä on vuosikeskiarvoltaan ollut data-aineistossa *Helsingin Sanomissa*. Tekstien tarkempi tarkastelu kuitenkin osoitti, etteivät naiset usein olleet uutisten keskiössä. Itsekerätyn aineiston ja data-aineiston luvut eivät kuitenkaan ole keskenään verrannollisia, koska itse kerätyssä aineistossa laskettiin naisia sisältäneiden juttujen määrää ja data-aineistossa naisten mainintoja verkkouutisissa.

Analyysin lopuksi esittelen viisi roolia, joissa tunnistin naisten esiintyneen aineistossa. Analyysissäni esiintyi myös muutama teksti, jossa naiset eivät esiintyneet yhdessäkään esittelemässäni viidestä roolista. Esittelen nämä tekstit analyysin lopussa.

Ennako-odotuksieni vastaisesti naiset esiintyivät harvoin pelkästään stereotyyppisessä sukupuoliroolissa, mutta havaintoni oli, että sukupuolistereotyyppioita esiintyi myös muissa rooleissa, joissa naiset esiintyivät. Tarkastelin siis muitakin rooleja feministisen mediateorian esittelemien stereotyyppisten sukupuoliroolien näkökulmasta.

5.1 Naiset verkkouutisten data-aineistossa

Analyysini ensimmäinen osio koski *Helsingin Sanomien* data-aineiston määrällistä analyysiä. Tehty analyysi osoittaa, että naisten määrän keskiarvo on pysynyt melko tasaisena vuosien 2018–2023 aikana ja määrät ovat mukailleet aiempien tutkimuksien mittaamia tuloksia naisten osuuksien keskiarvoista. Viimeisimmässä vuonna 2020 julkaistussa GMMP-tutkimuksessa naisten määrän keskiarvo suomalaisten medioiden

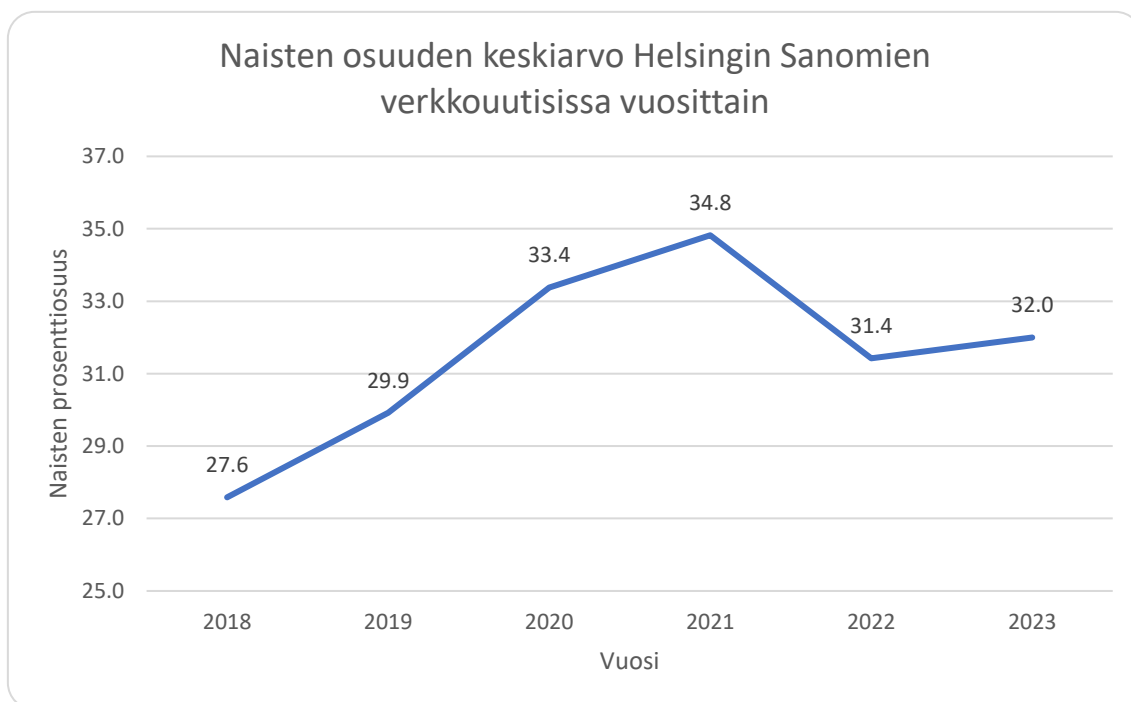
uutisissa oli 33 prosenttia. Samana vuonna naisten määrä kaikissa tutkimuksessa mukana olleiden maiden uutismedioissa oli 25 prosenttia (Macharia 2020, 20).

Naisten osuus *Helsingin Sanomien* verkkouutisissa esiintyvistä henkilöistä oli koko aineiston aikavälillä 1.1.2018–18.2.2023 31,5 prosenttia. Viimeisimpänä kokonaisena mittausvuonna, eli vuonna 2022, naisten määrän keskiarvo *Helsingin Sanomien* verkkouutisissa oli 31,4 prosenttia. Mittaushistorian korkein vuosikeskiarvo on vuodelta 2021, jolloin naisten osuus oli keskimäärin 34,8 prosenttia. Se on 7,2 prosenttiyksikköä enemmän kuin alhaisimpana mittausvuonna 2018, jolloin naisten osuuden keskiarvo oli 27,6 prosenttia.

Suurimmat vuosittaiset muutokset ovat tapahtuneet vuosien 2019–2020 ja vuosien 2021–2022 välillä. Vuonna 2020 naisten määrän osuus nousi 3,5 prosenttiyksikköä edellisvuodesta ja vuonna 2022 naisten määrän osuus laski 3,4 prosenttiyksikköä edellisvuodesta.

Korkeimmillaan naisten osuus *Helsingin Sanomien* verkkosivujen uutisissa on vuorokauden aikana ollut 63,1 prosenttia. Luku on mitattu 14.4.2021. Matalammillaan naisten määrä on ollut *Helsingin Sanomien* verkkosivujen uutisissa vuorokauden aikana 10,9 prosenttia, joka on mitattu 27.4.2018. Toisin sanoen, *Helsingin Sanomien* verkkosivuilla on ollut uutispäiviä, joihin lähes 90 prosenttia uutisissa esiintyneistä henkilöistä on ollut miehiä. Vastaavanlaisia päiviä ei naisten osalta ole ollut.

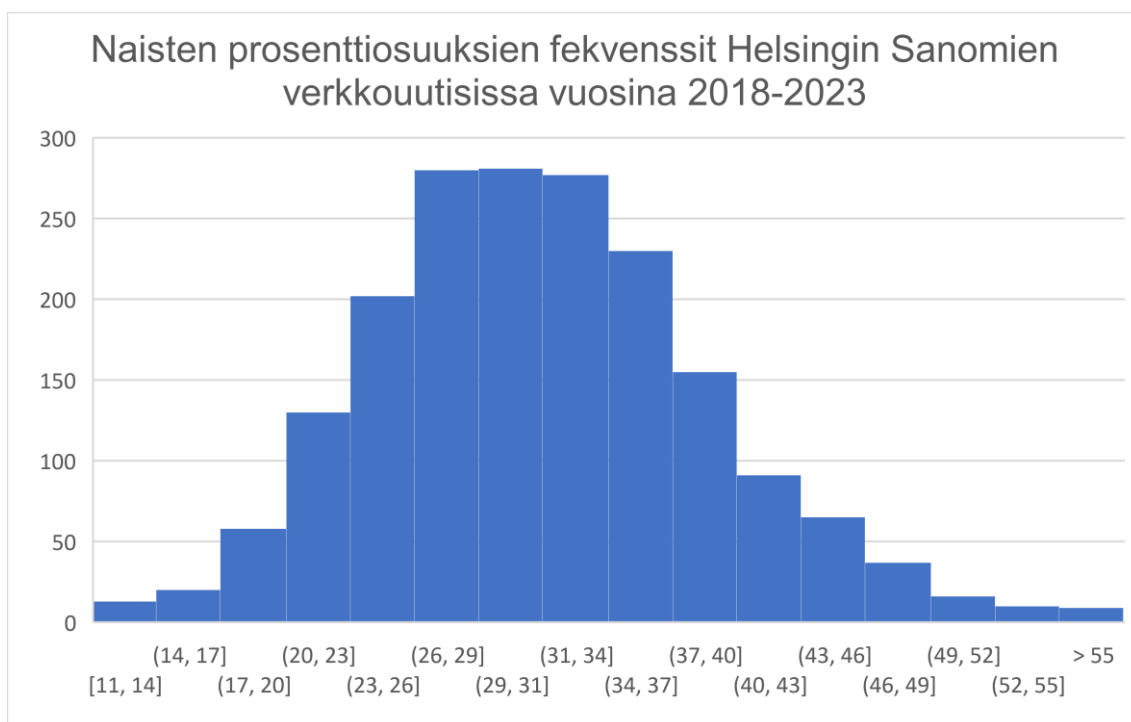
Kuvio 1. Naisten osuuden keskiarvo vuosittain Helsingin Sanomien verkkouutisissa.

Data-aineistosta on havaittavissa, että naisten määrä on alittanut 20 prosenttia huomattavasti useammin, kuin ylittänyt 50 prosenttiin ja ylittänyt sen. Aineiston aikavälillä naisten osuus *Helsingin Sanomien* verkkouutisissa esiintyneistä henkilöistä on ollut alle 20 prosenttia 98 kertaa eli lähes 100 päivänä. Naisten osuus oli 50 prosenttia tai yli aineistossa 29 kertaa, eli 29 päivänä.

Mittauspäiviä kerääntyi aineiston koko aikavälillä 1.1.2018–18.2.2023 kokonaisuudessaan 1874. Tällä aikavälillä naisten osuus oli useimmiten 25,9–28,9 prosenttia. Päiviä, jolloin naisten osuuden määrä oli tällä välillä, oli aineistossa 292. Seuraavaksi eniten aineistossa esiintyi päiviä, jolloin naisten osuus *Helsingin Sanomien* verkkosivuilla esiintyvistä henkilöistä oli 28,9–31,9 prosenttia. Tällaisia päiviä esiintyi aineistossa 286 kappaletta. Lähelle samaa määrää pääsivät myös sellaiset päivät, jolloin naisten osuuden määrä oli vielä korkeammat 31,9–34,9 prosenttia. Tällaisia päiviä esiintyi aineistossa 281 kappaletta.

Kuvio 2. Naisten prosenttiosuuksien frekvenssit vuosittain Helsingin Sanomien verkkouutisissa.

Data-aineiston perusteella näyttää siltä, että *Helsingin Sanomat* on nostanut uutisissaan esiintyvien naisten määrää vuonna 2018 asettamansa tavoitteen jälkeen. Vuoden 2022 luvut osoittavat, ettei naisten määrä kasva vuosittain lineaarisesti ylöspäin. Vuoden 2023 osalta ei myöskään voida tehdä vielä koko vuotta koskevia tulkintoja. Data-aineiston analyysin perusteella voidaan todeta, ettei naisten osuus ole kasvanut merkittävästi *Helsingin Sanomien* verkkouutisissa. Vuosikeskiarvot ovat edelleen kaukana 50 prosentin tavoitteesta ja analyysin perusteella verkkosivuilla on edelleen enemmän päiviä, jolloin miesten osuus uutisissa esiintyvistä henkilöistä on yli 80 prosenttia, kuin päiviä, jolloin naisten osuus on 50 prosenttia tai sen yli.

Data-aineiston analyysistä tehdyt havainnot mukailevat myös *Helsingin Sanomien* vuoden 2023 naistenpäivänä julkaistua tekstiä, jossa kommentoitiin *Helsingin Sanomien* onnistumista tavoitteessaan kuluneen kuuden vuoden aikana. Tekstissä kerrotaan, että *Helsingin Sanomat* aloitti tuolloin vuonna 2018 naisten ja miesten määrän seuraamisen jutuissaan ja tarkastelemaan, haastatellaanko asiantuntijoina miehiä silloin kuin sopivia

naisia olisi myös mahdollista haastatella. Artikkelissa kerrotaan, että toimitus on vuodesta 2022 alkaen siirtynyt laskemaan juttujen päähenkilöiden sukupuolia pelkkien nimien sijaan. Jutussa perustellaan tätä valintaa sillä, että mekaanisen sukupuolten laskemisen sijaan on tärkeämpää, kuka jutuissa saa pääroolin. Jutussa kerrotaan, että toimitus on pyrkinyt lisäämään sellaisten aihepiirien uutisiin sellaisten henkilöiden haastatteluja, joiden sukupuolen edustajia esiintyy harvemmin. (Helsingin Sanomat 2023)

Data-aineiston analyysin perusteella herää kysymys siitä, siirtyikö *Helsingin Sanomat* laskemaan eri asiaa ja puuttumaan uusiin ongelmiin siksi, ettei naisten määrään ole saatu kuudessa vuodessa erityisen suurta muutosta. Vaikka kehityksen suunta on ollut pääosin positiivinen, tavoitteita ei ole saavutettu eivätkä harppaukset eteenpäin ole olleet valtavia. *Helsingin Sanomien* jutussa toisaalta perusteltiin huomion siirtämistä päätoimijuuteen sillä, että laskuri vääristyy yksittäisen jutun sisällä sillä, jos yksi nainen on paljon äänessä mutta jutussa mainitaan paljon muita yksittäisiä nimiä, jotka ovat miesten. Toisaalta laskuri saattaa silloin indikoida sitä, että lehdessä mainittavat yksittäiset nimet ovat silti useammin miesten (Helsingin Sanomat 2023).

Tämän asian käsittelemiseksi analysoin keräämäni *Helsingin Sanomien* verkkoaineiston, jonka avulla pyrin tarkastelemaan syvemmin naisten määrää ja rooleja *Helsingin Sanomien* verkkouutisissa.

5.2 Naisten määrä eri aihealueiden verkkouutisissa

Esittelen tässä osiossa itse keräämäni verkkouutisaineiston määrällisen aineiston tuloksia. Verkkouutisaineiston keräyspäiväksi valikoitui 28.2.2023. Kyseisenä päivänä *Helsingin Sanomien* verkkosivuilla julkaistiin 167 artikkelia ja mielipidekirjoitusta, pois lukien lukijoiden kirjoittamat mielipidekirjoitukset, joita en huomionut aineistossani. Päivän uutistapahtumia olivat muun muassa hiihdon MM-kisojen naisten 10 kilometrin viesti, bussiliikennettä uhannut lakko ja eduskunnassa käsitelty Nato-lainsäädäntö. Näistä erityisesti hiihdon MM-kisat vaikuttivat siihen, miten suuri osuus päivän verkkouutisissa esiintyneistä henkilöistä oli naisia.

Helmikuun 28. päivänä ilmestyneistä 167 verkkouutisesta 80 uutisessa esiintyi naisia. Kaikki muut uutiset eivät sisältäneet pelkästään miehiä, vaan aineistossa esiintyi myös uutisia, joissa henkilöitä ei esiintynyt ollenkaan. Tällainen oli esimerkiksi lyhyt ulkomaanuutinen, joka kertoi talvimyrskyn iskeneen Mallorcalle, jossa tapahtumat kerrottiin mainitsematta henkilöitä (HS 28.3.2023a).

Naisia esiintyi 47,9 prosentissa kaikista aineiston artikkeleista. Naisia sisältävistä uutisista ylivoimaisesti suurin joukko esiintyi urheiluaiheen uutisissa. Niitä oli 22 kappaletta yhteensä 37 urheiluaiheen uutisesta. Niistä suurin osa käsitteli samana päivänä hiihdettyä MM-kisojen naisten viestiä. Jos urheiluosion uutiset jätettäisiin huomiomatta, naisia olisi esiintynyt 58:ssa päivän 130 uutisesta, eli naiset olisivat esiintyneet 44,6 prosentissa päivän uutisista. Luku olisi siis ilman urheiluosiotakin parempi, kuin aiemmissa tutkimuksissa esitetty naisten määrä suomalaisissa uutisissa, vaikkei luvut olekaan verrannollisia laskentatapojen erilaisuuden vuoksi.

Naisia esiintyi kaikkien muiden aihealueiden uutisissa, paitsi päivän ainoassa tiedeaiheen artikkelissa. Naisia esiintyi tieteen lisäksi alle puolessa ulkomaiden, politiikan, talouden ja kaupungin aiheen uutisissa. Naisia esiintyi lähes 50 prosentissa kotimaata käsittelevissä artikkeleissa ja lähes 60 prosentissa urheiluaiheen uutisista. Lisäksi *Helsingin Sanomien* alueliitteissä HS Helsingissä, HS Turussa ja HS Espoossa esiintyi naisia ainakin puolessa uutisista.

Naisia esiintyi myös päivän ainoassa perheaiheen artikkelissa, samoin kun päivän ainoissa HS NYT-osaston ja ruokaosaston artikkelissa sekä kolmessa hyvinvointiaiheen artikkelissa. Naisten määrä oli korkea myös kulttuurisivuilla: naisia esiintyi seitsemässä osaston kahdeksasta julkistusta artikkelista.

Taulukko 1. Naisia käsittelevien uutisten jakautuminen Helsingin Sanomien verkkouutisten osastoilla

OSASTO	JUTTUJEN OSUUS, JOISSA ESIINTYY NAISIA	PROSENTIT
Kotimaa	10/21	47,62 %
Ulkomaat	10/30	33,33 %
Politiikka	5/14	35,71 %
Talous (16 kpl) / HS Visio (2 kpl)	4/18 (2 kpl talous ja 2 kpl HS visio)	22,22 %
Urheilu	22/37	59 %
Historia	2/2	100 %
Kulttuuri	7/8	87,5 %
Mielipide	2/5	40 %
Tiede	0/1	0 %
Kaupunki	5/14	35,71 %
HS Helsinki	3/5	60 %
HS Espoo	1/2	50 %
HS Turku	3/4	75 %
Perhe	1/1	100 %
HS NYT	1/1	100 %
Hyvinvointi	3/3	100 %
Ruoka	1/1	100 %
Yhteensä/keskiarvo	80/167	47,80 %

Verkkoaineiston analyysin perusteella naisia esiintyi *Helsingin Sanomien* verkkosivuilla useammassa artikkelissa kuin naisten määrän vuosittainen keskiarvo on ollut data-aineistossa. On huomioitava, että laskutapa botin ja verkkoaineiston analyysin välillä on erilainen, sillä verkkoaineistossa laskettiin naisia sisältävien artikkeleiden määrää ja tasa-arvolaskurin algoritmi laskee nimien mainintoja verkkosivuilla yhteensä.

On mahdollista, että aineiston analyysin perusteella naiset esiintyvät harvoin verkkosivujen etusivujen pääuutisissa, eli niissä, jotka esiintyvät *Helsingin Sanomien* verkkosivujen alkupäässä. Analyysissä selvisi, että naiset olivat vähemmistössä kotimaan, ulkomaiden, talouden ja politiikan uutisissa. Suomalaisia uutismedioita vuosina 2007–2012 seurannut tutkimusryhmä havaitsi, että seuraamisvuosina suomalaisten uutismedioiden ykkösuutisaiheet käsittelivät useimmiten politiikkaa, turvallisuutta ja taloutta. Lisäksi tutkimusryhmä havaitsi, että politiikan aiheen uutiset nousivat yhä useammin ykkösuutisiksi seurannan edetessä. Tutkimusryhmä kuitenkin

huomautti, että medioiden verkkosivuilla ykkösuutinen yleensä vaihtelee päivän mittaan, joten sen asema ei ole verkossa yhtä vahva kuin perinteisissä välineissä. (Suikkanen, Holma ja Raittila 2012, 20.)

Naiset ovat voineet nousta etusivulle seurantapäivänä kuitenkin useammin, sillä hiihtouutiset nostettiin todennäköisesti melko korkealle etusivulle päivän aikana, sillä MM-hiihdot oli iso uutistapahtuma kyseisenä päivänä.

5.3 Naisten määrä eri aihealueiden verkkouutisten kuvissa

Naiset esiintyivät *Helsingin Sanomien* itse keräämäni verkkoaineiston uutisten kuvissa harvemmin kuin teksteissä. Aineiston 167 verkkouutisessa nainen esiintyi jutun kuvituksessa 46 uutisessa. Kun tarkasteltiin vain uutisia, joissa esiintyi naisia, naisia esiintyi 40 jutun kuvituksessa.

Aineistossa oli sellaisia artikkeleita, jossa esiintyi naisia, mutta nainen ei esiintynyt jutun kuvassa. Aineistossa esiintyi myös artikkeleita, jossa kuvassa tai kuvituksessa esiintyi nainen, vaikka jutussa itsessään ei esiintynyt naista. Tällainen uutinen oli esimerkiksi *Helsingin Sanomien* verkkosivuilla julkaistu ulkomaan uutinen, jossa kerrottiin Tanskan parlamentin hyväksymästä lakiesityksestä mainitsematta henkilöitä tekstissä. Jutun kuvituksena oli kuva Tanskan parlamentista, jossa esiintyi miesten lisäksi naisia. (HS 28.3.2023b.) Sen sijaan talousuutisessa, jossa kerrottiin EKP:n korkojen nostopaineista inflaation takia, mainittiin Euroopan keskuspankin pääjohtaja Christine Lagarde, mutta jutun kuvituksena käytettiin kuvaa Euroopan keskuspankista (HS 28.3.2023c).

Vertaillen naisten esiintymistä eri osastojen teksteissä ja kuvissa nousi esiin, että naiset puuttuivat erityisesti kotimaan uutisten kuvista, vaikka he esiintyivätkin monissa osaston teksteistä. Tätä selittää ainakin osittain se, että *Helsingin Sanomien* verkkosivujen rikosuutiset löytyivät pääosin tältä osastolta. Aineistossa esiintyi useita rikosuutisia, joita ei joko ollut kuvitettu ollenkaan tai kuvana oli kartta rikoksen tapahtumapaikan sijainnista. Monessa rikosuutisessa ihmisiä ei myöskään ollut nimetty nimeltä, vaan henkilöihin viitattiin käyttämällä sanoja kuten nainen tai mies.

Taulukko 2. Naisia esittävien kuvitusten jakautuminen Helsingin Sanomien verkkosivujen uutisissa osastoittain

OSASTO	NIIDEN JUTTUJEN OSUUS, JOIDEN KUVITUKSISSA ESIINTYY NAISIA	PROSENTIT	NIIDEN NAISIA SISÄLTÄNEIDEN JUTTUJEN OSUUS, JOIDEN KUVITUKSISSA ESIINTYY NAISIA
Kotimaa	1/21	4,76 %	0/10
Ulkomaat	9/30	30 %	6/10
Politiikka	3/14	21,43 %	3/5
Talous (16 kpl) / HS Visio (2 kpl)	2/18 (1 kpl talous ja 1 kpl hs visio)	11,11 %	1/4
Urheilu	16/37	43,24 %	16/22
Historia	1/2	50 %	1/2
Kulttuuri	5/8	62,5 %	5/7
Mielipide	3/5	60 %	1/2
Tiede	0/1	0 %	0/1
Kaupunki	2/14	14,29 %	2/5
HS Helsinki	1/5	20 %	1/3
HS Espoo	0/2	0 %	0/1
HS Turku	1/4	25 %	1/3
Perhe	1/1	100 %	1/1
HS NYT	1/1	100 %	1/1
Hyvinvointi	1/3	33 %	1/3
Ruoka	0/1	0 %	0/1
Yhteensä/keskiarvo	46/167	27,54 %	40/80

Naiset esiintyivät lähes jokaisen kulttuuriuutisen ja urheilu-uutisen kuvituksessa, joiden teksteissä myös esiintyi naisia. Näiden uutisosastojen uutiset erosivat kotimaan ja ulkomaan uutisiin verrattuna siinä, että kotimaan ja urheilu-uutisten kuvituksissa esiintyi useimmiten se nainen, josta juttu kertoi. Kulttuuriaiheiden uutisista useampi oli naisesta kertova henkilöjuttu, jossa pääkuvana oli kuva kyseessä olevasta naisesta. Urheilu-uutisissa useat jutut kertoivat päivän MM-kisoissa hiihtäneistä naishihtäjistä ja juttu oli usein kuvitettu kyseisellä naishihtäjällä. Yhteensä 22:sta naisia sisältäneen urheilu-uutisesta nainen esiintyi 16:ssa uutisessa myös kuvituskuvassa. Osiossa esiintyi muutama teksti ilman, että nainen esiintyi kuvassa, mutta ei sellaisia, joissa nainen olisi esiintynyt kuvassa, mutta ei tekstissä.

5.4 Naisten roolit verkkouutisissa

Löysin itse keräämäni *Helsingin Sanomien* verkkouutisten aineiston laadullisessa analyysissä viisi selkeää roolia, joissa naiset uutisissa esiintyivät.

Analyysin perusteella tutkimuksen aineistossa esiintyi viisi eri naisten roolia: nainen asiantuntijana, nainen kokemusasiantuntijana, nainen stereotyyppisessä sukupuoliroolissa, nimeämätön nainen uhrina tai silminnäkijänä sekä nainen sivuosassa. Nämä roolit mukailevat aiempaa tutkimusta (Niemi ja Pitkänen 2017; Mannila 2017; Mäkelä, Puustinen ja Ruoho 2006). Aineistossa esiintyi myös kaksi tekstiä, jossa esiintyneet naiset eivät olleet yhdessäkään esittämästäni viidestä roolista.

Roolit eivät jakautuneet aineistossa yksiselitteisesti vain yhteen kategoriaan, vaan aineiston uutisissa esiintyneitä naisia saattoi esiintyä sekä esimerkiksi kokemusasiantuntijana että stereotyyppisessä sukupuoliroolissa. Lisäksi roolit jakoivat joitakin yhteisiä piirteitä, mutta erottuivat toisistaan ominaisuuksilla, joita ne eivät jakaneet muiden roolien kanssa. Toin roolien yhteiset piirteet kuitenkin myös esiin, jos ne olivat olennaisessa osassa roolia.

Analyysin perusteella aineistossa eniten esiintynyt naisen rooli oli nainen asiantuntijana. Toiseksi eniten naiset esiintyivät aineistossa sivuosassa ja kolmanneksi eniten kokemusasiantuntijana. Stereotyyppisessä sukupuoliroolissa naisia esiintyi aineistossa vain kolme kertaa. Aineistossa esiintyi kuitenkin myös tapauksia, joissa kategorisoin naisen roolin muuksi kuin stereotyyppiseksi sukupuolirooliksi, vaikka naisen esittämisessä ilmeni sukupuolistereotypian piirteitä.

Taulukko 3. Naisten roolien piirteiden ja määrät Helsingin Sanomien verkkouutisaineistossa.

ROOLI	OMINAISPIIRTEET	KUINKA MONESSA JUTUSSA ESIINTYI
Nainen asiantuntijana	Jonkun tahon edustaminen, asiantuntijuus pehmeiden aiheiden uutisissa.	33/80
Nainen kokemusasiantuntijana	Pääroolisuus, yksityisyyden piiriin kuuluvien asioiden, kuten tunteiden kuvailu, stereotyyppisyys.	15/80
Nainen stereotyyppisessä sukupuoliroolissa	Nimettömyys, rooli perheessä, äitiys.	4/80
Nimeämätön nainen uhrina tai silminnäkijänä	Nimettömyys, rooli osana rikosta tai onnettomuutta, uhrius.	7/80
Nainen sivuroolissa	Passiivisuus, sivurooli, kontekstina toimiminen asialle tai toiselle henkilölle, subjektisyys.	19/80
Muut	Vain osa roolin ominaisuuksista täyttyi.	2/80

Havaitsin aineistoni analyysissä myös sen, että vaikka naisia esiintyi lähes puolessa aineistoni uutisista, näistä uutisista isossa joukossa nainen oli mainittuna esimerkiksi vain jutun lopussa, eikä hän ollut aktiivisena tekijänä tekstissä. Näitä tekstejä esittelen alaotsikon alla ”nainen sivuroolissa”, jossa esittelen kyseisen roolin piirteitä. Esittelen seuraavaksi roolien piirteitä aineistossa esiintyneissä uutisissa.

5.4.1 Nainen asiantuntijana

Naiset asiantuntijana muodostivat suurimman joukon roolien analyysissäni. Tässä kategoriassa esiintyvät naishaastateltavat toimivat uutisissa jonkun tahon edustajina ja asiantuntijoina, olivat poliitikkoja, kommentoivat politiikkaan liittyviä asioita tai kertoivat esimerkiksi ammattiinsa liittyviä asioita asiantuntijoina. Nainen asiantuntijana ja nainen kokemusasiantuntijana -roolien välillä olennaisina eroina olivat se, kommentoivatko he asiaa jonkun tahon edustajina ja kertoivatko he kokemuksistaan vai aiheesta sekä käsittelivätkö heidän kommenttinsa heihin itseensä vai johonkin ulkopuoliseen asiaan liittyviä seikkoja. Yksi kriteeri asiantuntijaroolissa oli aktiivinen toimijuus uutisessa: jos asiantuntijaksi laskettu henkilö mainittiin jutussa nimeltä mutta kyseinen henkilö ei kommentoinut jutussa mitään, laskin tällaiset tapaukset ”nainen sivuosassa” -kategoriaan.

Niistä 80 artikkelista, joissa naisia esiintyi aineistossa, 33 artikkelissa nainen esiintyi asiantuntijana. Tämän perusteella vaikuttaisi siltä, että *Helsingin Sanomien* tavoite nostaa naisia juttujen pääosiin ja haastatella heitä asiantuntijoina on tuottanut tulosta toimituksessa.

Toisaalta havaitsin analyysissäni, että tässä roolissa esiintyvistä naisista montaakaan ei ollut haastatellut *Helsingin Sanomien* toimittaja vaan kommentit oli saatu muutoin. 33 artikkelista ainakin kymmenessä naisiasiantuntijan kommentteja oli nostettu tiedotteista tai tiedotustilaisuudesta. Käytän sanaa ”ainakin”, koska joissain teksteissä esiintyi sitaatteja, joiden kerrottiin olevan esimerkiksi viime viikolta, mutta jutussa ei ilmennyt onko sitaatti peräisin lehden haastattelusta vai esimerkiksi tiedotustilaisuudesta. Tämän havainnon esiin nostaminen on mielestäni olennaista sen takia, että naisiasiantuntijoiden sitaatit tiedotteista tai tiedotustilaisuuksista eivät kerro siitä, valitseeko toimitus itse naisia asiantuntijahaastateltavikseen, toisin kuin jutuissa, joissa asiantuntijaa on itse haastateltu.

Aineiston analyysin perusteella naiset esiintyvät *Helsingin Sanomien* verkkouutisissa usein asiantuntijan roolissa, mutta rooli ei takaa naisille pääosaa jutuissa. Sellaisia

juttuja, joissa nainen oli jutussa asiantuntijana sekä pääroolissa jutussa, esiintyi aineistossa 14 kappaletta. Tällainen oli muun muassa artikkeli, jossa psykologina työskentelevä nainen kertoi asiantuntijana ihmissuhteiden katkeamisesta perheiden sisällä ja sen vaikutuksista ihmisiin.

Yksittäisen jutun tasolla voisi argumentoida, että naisen toimiminen asiantuntijana perheestä ja perhesuhteista kertovassa artikkelissa toistaa ainakin jossain määrin sukupuolistereotyyppistä naisroolia. Perheosaston artikkeleita esiintyi aineistossa vain yksi, joten asiasta ei voi tehdä yleisempiä johtopäätöksiä naisten esiintymisestä perheaiheisissa artikkeleissa *Helsingin Sanomissa*. Joissakin uutisissa asiantuntijana toimivan naisen sukupuoli oli myös esiin tuotu ominaisuus. Näin oli uutisessa, joka kertoi Somalian ensimmäisestä ympäristö- ja ilmastoministeristä Khadija Mohamed Almahzoumista. Henkilöjuttu keskittyy pitkälti Almahzoumin työhön ja asiantuntemukseen maansa tilasta, mutta artikkelissa on nostettu esiin myös ministerin naiseus. Tekstissä kuitenkin ilmenee, että Almahzoumi itse korostaa omaa naiseuttaan, mutta sen tuominen esiin on *Helsingin Sanomien* valinta.

Naisena, aloittaa Almahzoumi monet lauseensa, joissa hän kertoo, mitä haluaa tehdä, aikoo tehdä ja on jo tehnyt maansa puolesta. Vasta sen jälkeen hän jatkaa: ja ministerinä. (HS 28.3.2023d).

Lisäksi aineistossa esiintyi uutisia, joissa nainen esiintyi asiantuntijana, mutta jutun päähenkilönä oli mies. Tämä yhdistyi usein siihen, että naista ei ollut haastateltu toimituksen puolesta, vaan jutussa oli esimerkiksi siteerattu tiedotustilaisuudessa lausuttuja asioita tai sitaatit oli nostettu tiedotteista. Esimerkiksi aineistossa esiintyneessä Nato-uutisessa, jossa jutun pääpuhujan roolissa on Naton pääsihteeri Jens Stoltenberg, jutun loppupuolelle on nostettu yksi pääministeri Sanna Marinin suora sitaatti (HS 28.3.2023e). Marin toimii jutussa asiantuntijan roolissa, mutta rooli on suhteessa koko uutiseen melko pieni.

Mielenkiintoinen havainto naisista asiantuntijoina koski päivän yhtä uutisoiduimpia aiheita, eli naisten MM-hiihtoja. Kaikissa naisten MM-hiihtoja koskevissa uutisissa, joissa haastateltava oli selkeästi asiantuntija, eikä kokemusasiantuntija, asiantuntijat olivat

miehiä. Tällaisia juttuja olivat muun muassa uutinen, jossa naishihtäjien päävalmentaja arvioi valmennettaviensa hiihtäjien pärjäämistä kisoissa (HS 28.3.2023f) sekä uutinen otsikolla: ”Kerttu Niskasen mies vaatii Viaplaylla Jasmi Joensuuta ulos viestijoukkueesta” (HS 28.3.2023g).

Asiantuntijaroolin analyysissä havaitsin, että naiset pääsivät merkittävässä roolissa ääneen asiantuntijoina usein niin sanottujen pehmeiden aiheiden uutisissa. Koviksi uutisiksi on aiemmissa tutkimuksissa luonnehdittu politiikan, talouden ja yhteiskunnan aiheet, jotka käsittelevät merkittäviä päättäjiä, suuria yhteiskunnallisia ongelmia ja yleistä päiväjärjestystä horjuttavia tapahtumia (Lehman-Wilzig ja Seletzky 2010). Koviin uutisiin liitettyjä ominaisuuksia ovat myös aiheen yhteiskunnallinen merkittävyys, rationaalisuus, tunteettomuus, temaattinen kehystys ja analyttisyys, suhteessa aiemmin esiteltyihin aiheisiin (Patterson 2000).

Naiset toimivat *Helsingin Sanomien* verkkoaineistossa asiantuntijoina muun muassa ravitsemusta, perhesuhteita, ruokaa, työelämää, käyttäytymistä ja eläimiä käsittelevissä uutisissa. Kovien aiheiden uutisiin naiset pääsivät asiantuntijoiksi viidessätoista artikkelissa. Tällaisia edustivat muun muassa politiikan artikkeli, jossa haastateltiin kahta naisiasiantuntijaa ja kahta miesiasiantuntijaa sekä aiemmin mainittu ulkomaanuutinen Somalian ministeristä. Osassa kovien uutisten artikkeleista juttuun oli nostettu esimerkiksi vain yksi naisen sitaatti tiedotustilaisuudesta.

Analyysin perusteella niistä uutisista, joissa nainen esiintyi asiantuntijaroolissa, alle 50 prosentissa nainen esiintyi kuvituksessa. 32 artikkelista, joissa nainen esiintyi jutussa asiantuntijana, 14:ssä nainen esiintyi myös uutisen kuvituksessa.

5.4.2 Nainen kokemusasiantuntijana

Nainen kokemusasiantuntijana -rooli muodosti kolmanneksi suurimman ryhmän aineistossa. Aineistossa esiintyi 15 uutisartikkelia, jossa esiintyi nainen kokemusasiantuntijana. Nainen kokemusasiantuntijana -roolin piirteitä olivat omien kokemusten kommentoiminen ja se, että nainen edusti haastattelussa itseään eikä jotain tahoa.

Suurin osa uutisista, joissa naisia esiintyi kokemusasiantuntijana, oli urheilua käsitteleviä uutisia. Havaitsin analyysissäni, että MM-kisoissa hiihtäneet naishihtäjät esiintyivät jutuissa usein kokemusasiantuntijoina eivätkä asiantuntijoina. Tämä ilmeni siinä, miten haastateltuja naisia kuvailtiin ja mitä heiltä kysyttiin. Esimerkiksi lumilautailijasta kertovassa jutussa toimittaja analysoi ja toimi asiantuntijana naisurheilijan onnistumisesta. Artikkeleihin oli nostettu sitaatteja toisesta mediasta, jossa urheilija kuvaa tunteitaan suoritukseen liittyen.

”Tuntuu siltä, että voisin itkeä. En ole koskaan ollut näin onnellinen. Valmentajani sanoi minulle, että jos haluat voittoa, yritä 1440-asteista hyppyä. Tiesin sen olevan mahdollista”, Brookes sanoi. (HS 28.3.2023h).

Jutun muut Brookesilta nostetut sitaatit koskivat hänen henkilökohtaiseen elämäänsä ja kokemuksiinsa liittyviä sitaatteja.

Toisessa uutisessa hiihtäjä Jasmi Joensuun kuvailtiin olevan allapäin ja että hän ei vaikuttanut olevan kisan jälkeen ”reippaammalla tuulella” (HS 28.3.2023i). Uutinen sisälsi siis naisen tunteiden kuvailua. Lisäksi hiihtäjiltä pyydettiin useammassa jutussa kommentteja siitä, miltä heistä tuntuu tai minkälaisia tuntemuksia heillä on kehossaan, eikä arvioita kisan etenemisestä tai onnistumisesta. Kuten aiemmin esitellyn asiantuntijaroolin tuloksissa tuli esiin, useassa aineistossa esiintyneessä urheiluuutisessa naiset olivat siis kokemusasiantuntijan roolissa ja jutuissa esiintyneet asiantuntijat olivat miehiä.

Aineistossa esiintyi myös muutama muun aiheen uutinen, jossa nainen toimi kokemusasiantuntijana. Tällainen oli muun muassa aineistossa esiintynyt Katariina Sourin henkilöhaastattelu, jossa Sourin kertoi omasta julkisuuskuvastaan ja siitä, minkälaiseksi hän on kokenut sen.

Sourin oli seksisymboli aikana, jolloin sitä ei pidetty naista voimaannuttavana. Sourin sanoo olleensa pikemminkin ”valtakunnan lutka”. (HS 28.3.2023j).

Souria käsittelevä juttu asettuu monella tapaa naisia esittävien uutisten stereotyyppisiin raameihin. Sourin kommentoi jutussa yksityisyyden piiriin kuuluvia asioita, kuten perhesuhteitaan, ihmissuhteitaan ja uraa aikuisviihteen parissa. Hän kertoo kokemuksistaan uhrin asemasta. Tekstistä löytyy myös vastapainoa stereotyyppisyydelle: Sourin esittää mediakritiikkiä haastattelussaan sitä kohtaan, miten häntä on naisena esitetty mediassa aiemmin.

Aineiston analyysin perusteella vaikuttaisi siltä, että naisten kokemusasiantuntijaroolit toistavat ainakin jonkin verran sukupuolistereotyyppioita. On kuitenkin vaikea sanoa, onko esimerkiksi naisen rooli omien tunteidensa kuvaajana ja tunteellisena osapuolena naisen stereotyyppinen rooli mediassa vai kokemusasiantuntijuuteen liittyvä ominaisuus. Toisaalta, kuten aiemmissa tutkimuksissa on mainittu, naiset toimivat kokemusasiantuntijan roolissa journalistisissa teksteissä miehiä useammin (Puustinen, Ruoho ja Mäkelä 2006, 186). Voi siis olla, että kokemusasiantuntijuuden piirteiden ja naisten stereotyyppiset sukupuoliroolien piirteiden yhtäläisyydet vaikuttavat siihen, miksi naisia haastatellaan usein kokemusasiantuntijan roolissa. Tämän arvioiminen tässä analyysissä vaatisi kuitenkin myös sen tarkastelua, kuinka usein miehet toimivat kokemusasiantuntijoina aineistossa.

Asiantuntijarooliin verrattuna naiset kuvattiin useammin niiden artikkeleiden kuvituksissa, joissa he esiintyivät kokemusasiantuntijoina. Tätä selittää osittain urheilu-uutisten suuri määrä tässä rooliryhmässä: urheilijoista kertovat uutiset oli kuvitettu usein kuvalla kyseisestä urheilijasta. Lisäksi verrattuna asiantuntijarooliin, naiset olivat kokemusasiantuntijaroolissaan usein myös suuremmassa roolissa itse uutisessa. Tätä voi selittää analyysissä tekemäni huomio siitä, että kokemusasiantuntijoina sisältävät jutut kertoivat usein ihmisistä itsestään, kun asiantuntijoina sisältävät jutut käsitelivät useammin jotain ilmiötä, ongelmaa tai tapahtuvaa asiaa.

5.4.3 Nainen stereotyyppisessä sukupuoliroolissa

Analyysin perusteella naiset esiintyivät pelkässä stereotyyppisessä sukupuoliroolissa harvoin *Helsingin Sanomien* verkkouutisaineistossa. Koko aineistosta löytyi neljä

artikkeliä, joissa naisia esiintyi ainoastaan stereotyyppisissä sukupuolirooleissa. Luokittelin tähän ryhmään sellaiset uutisissa esiintyvät naiset, joihin viitattiin feministisen mediateorian esittämällä sukupuolistereotyyppisillä termeillä, kuten äiti tai vaimo. Yhdessä artikkelissa naiset esitettiin heidän perherooliensa kautta ja toissijaisesti muiden heidän ominaisuuksiensa.

Esimerkki tällaisesta uutisesta aineistossa oli miehestä tehty henkilöhaastattelu, jonka faktalaatikossa mainittiin, että miehellä on vaimo (HS 28.3.2023k). Vaimon nimeä ei ollut mainittu, eikä hän esiintynyt jutussa muualla. Koska vaimolla ei ollut jutussa mitään muuta roolia kuin vaimous suhteessa mieheensä, naisen rooli edusti stereotyyppistä sukupuoliroolia.

Toinen tässä kategoriassa esiintynyt nainen oli *Helsingin Sanomien* artikkelissa 50-vuoden takaa, joka oli julkaistu uudestaan juttutyyppinä ”Helsingin Sanomat 50-vuotta sitten”. Jutussa esiintyi yksi nainen, johon viitattiin tittelillä ”rouva” ja hän kommentoi jutussa omia tunteitaan (HS 28.3.2023l). Juttu mukailee hyvin Puustisen, Ruohon ja Mäkelän esiin tuomaa havaintoa siitä, että 1970-luvulla alkaneet tutkimukset mediassa esiintyvistä naiskuvista huomasivat naisten roolin olleen mediassa pääosin kotirouva (Puustinen, Ruoho ja Mäkelä 2006, 27.) Artikkelin 50-vuoden takaa ei tietysti kerro mitään naisten esittämisestä *Helsingin Sanomien* verkkouutisissa tänä päivänä. Kolmannessa artikkelissa naisiin viitattiin sanoilla äiti ja tytär, eikä heitä nimetty. Heillä ei ollut myöskään muuta roolia jutussa, kuin olla äiti ja tytär (HS 28.3.2023m).

Neljännessä, HS Turun alueaiheisessa artikkelissa kerrottiin tutkijana toimineen naisen rahastoon lisäystä lahjoituksesta. Jutussa kerrottiin lahjoituksen tehneen tutkijan edesmennyt täti. Tekstissä esiintyneet naiset olivat jutun subjektina, mutta jutussa esiintyi asiantuntijana mies. Tässä artikkelissa naiset esitettiin artikkelissa heidän perhesuhteidensa kautta. Artikkelissa tuotiin esiin myös naisten suhde lapsiin, jonka voi tulkita sukupuolistereotyyppisen roolin piirteeksi.

Paunonen oli Tuomelan isän sisko. Hänellä ei ollut omia lapsia, mutta sisarusten lapset olivat hänelle läheisiä. ”Kaija-täti muisti myös heitä kaikkia testamentissaan. Veljentyttären Johannan kanssa hänellä oli

erityinen suhde”, yliopistosäätiön tiedotteessa kuvaillaan. (HS 28.3.2023o).

Tämän roolin vähäisestä esiintymisestä huolimatta analyysin perusteella aineistossa esiintyi myös tapauksia, joissa naisen voitiin katsoa olevan sekä stereotyyppisessä sukupuoliroolissa että jossain muussa roolissa. Esimerkiksi tässä osiossa esitelty teksti, jossa ainoa nainen oli nimetty vain ”vaimona”, osittain sopisi myös ”nimetön nainen” -kategoriaan. Kyseisessä tekstissä esitellyllä naisella ei kuitenkaan ollut muita nimeämätön nainen -rooliin luonnehtimiani piirteitä, joten sen kategorisointi tähän ryhmään tuntui luontevammalta.

5.4.4 Nimeämätön nainen uhrina tai silminnäkijänä

Aineistossa esiintyi seitsemän artikkelia, jossa nainen esiintyi nimettömän naisen roolissa. Naiset esiintyivät tässä roolissa ainoastaan rikos- ja onnettomuus uutisissa, joko uhrina tai silminnäkijänä. Roolia määrittäviä piirteitä olivat uhrius, nimettömyys ja rooli osana rikosta tai onnettomuutta.

Aineistossa ei esiintynyt uutisia, jossa nainen olisi ollut nimetön sekä rikoksen epäilty tekijä. Seitsemästä uutisesta, jossa tätä roolia esiintyi, nainen oli joko onnettomuuden tai rikoksen epäilty uhri ja kahdessa uutisessa nainen oli silminnäkijä. Tämä mukailee Suomen GMMP-raportin tuloksia rikoksen tekijän siltä osalta, että raportin mukaan miehet olivat uutisissa naisia useammin väkivallan aiheuttajina. Toisin kuin omassa analyysissäni, GMMP:n tuloksissa (2020) miehet olivat naisia useammin uutisissa uhreina. Toisin sanoen miehet voivat siis esiintyä yleisesti naisia useammin rikosuutisissa.

Se, miksi naiset esiintyvät tässä analyysissä miehiä useammin uhrin roolissa, johtuu todennäköisesti siitä, että analysoin vain niitä rikosuutisia, joissa esiintyi naisia. Aineiston ulkopuolelle jäävät siis ne uutiset, joissa sekä rikoksen uhrin että tekijät ovat miehiä. GMMP:n tulosten perusteella vaikuttaisi siltä, että kaikista rikosuutisista tällaiset uutiset muodostavat suuremman joukon, kuin ne, joissa naiset ovat uhreina.

Naisia ei kuvattu kertaakaan niiden uutisten jutuissa, joissa he esiintyivät tässä roolissa. Rikosuutisia ei useassa tapauksessa ollut kuvitettu ollenkaan tai niissä esitettiin vain onnettomuuden tai rikoksen tapahtumapaikka kartalla. Naiset olivat siis kaikin tavoin anonyymejä tässä roolissa. Tämän kategorian uutisissa miehet esitettiin samoilla tavoilla kuin naisetkin: nimettöminä ja osana tapahtumia. Huomionarvoista tietysti on, että aineistossa esiintyi miehiä rikoksen epäiltyinä tekijöinä, toisin kuin naisia.

5.4.5 Nainen sivuosassa

Analyysissä esiintyneiden roolien toiseksi suurin joukko muodostui nainen sivuosassa -roolista. Aineistossa esiintyi 19 uutista, jossa nainen oli sivuosaroolissa. Suurin osa näistä uutisista oli urheilua käsitteleviä uutisia. Noin puolessa näistä uutisista esiintyi kuvitusta, jossa esiintyi nainen.

Nainen sivuosassa -roolia määrittäviä piirteitä olivat se, että jutussa esiintynyt nainen ei esiintynyt pääosassa, hän ei kommentoinut mitään eikä hänellä oli toimijuutta artikkelissa. Tässä roolissa nainen on passiivinen, kontekstia juttuun tuova elementti, mutta hän ei itsessään kommentoi mitään asiaa jutussa. Tässä roolissa naiset olivat myös uutisten subjekteja, mutta heitä arvioi ja kommentoi aktiivisessa roolissa mies.

Roolin ominaisiin piirre oli aineiston analyysin perusteella passiivisuus. Nainen sivuosassa roolissa naisella ei ole ääntä eikä hänellä ole toimijuutta. Tässä roolissa naisen tehtävänä on tuoda kontekstia jostain muusta kertovaan uutiseen, toimia esimerkkinä tai kommentoinnin kohteena. Esimerkiksi urheilijoista kertoneessa uutisissa, jossa oli esimerkiksi listattu palkittuja urheilijoita, naisten nimet mainittiin jutussa, mutta heidän puhettaan ei esiintynyt tekstissä (HS 28.3.2023p).

Passiivisuus on selkein ero nainen asiantuntijana -rooliin, koska kyseisessä roolissa nainen saattoi olla sivuroolissa tekstissä, mutta hänelle annettiin myös ääni ja sen myötä toimijuus. Toisessa roolissa naisella on ääni, ja toisessa ei. Tästä esimerkkinä toimii kaksi eri uutista, joissa molemmissa esiintyy pääministeri Sanna Marin. Ensimmäinen uutinen

kertoo Puuilo-tavarataloketjun sivuille ilmestyneistä oudoista hakuehdotuksista. Juttuun oli tuotu esimerkiksi Sanna Marin, johon viittaavia hakuvaihtoehtoja kerrottiin löytyvän sivustolta, jos hakukoneesta haettiin sanalla ”kirves” (HS 28.3.2023q). Marin toi siis vai kontekstia juttuun, mutta hänellä ei ollut toimijuutta. Aineiston toisessa jutussa Sanna Marinin aiempi kommentti oli nostettu jutun alkuun ja jutun pääosassa oli Naton pääsihteeri Jens Stoltenberg, joka kommentoi Marinin lausuntoja. Kyseisessä jutussa Sanna Marin oli sivuosassa, mutta hänellä oli ääni ja toimijuus (HS 28.3.2023r).

Aineiston analyysin perusteella nainen sivuroolissa -rooli esiintyi pääosin kahdenlaisissa, eri tavalla rakennetuissa artikkeleissa. Ensimmäisessä artikkelityypissä tekstin pääosassa oli yksi henkilö, ja artikkelissa esiintyi muiden henkilöiden nimiä, jotka toivat kontekstia aiheeseen. Toisessa artikkelityypissä jutussa lueteltiin yleisesti paljon eri ihmisiä ja nimiä, eikä mainituilla henkilöillä ollut suurta roolia. Sivuroolissa naiset toimivat siis lähinnä tukena ja kontekstina jollekin muulle henkilölle tai asialle. Lisäksi aineistossa esiintyi myös urheilu-uutisissa, jossa naiset toimivat uutisen subjekteina, mutta heillä itsellään ei ollut toimijuutta, he eivät itse kommentoineet mitään ja heidän toimintaansa arvioiva asiantuntija oli mies. Aineistossa ei esiintynyt yhtään tekstiä, jossa nainen olisi toiminut jutun subjektina sekä subjektia arvioivana tai kommentoivana tahona.

Naiset esiintyivät sivuosaroolissa aineistossa useimmiten urheilua käsittelevissä uutisissa. Aineistossa esiintyi kymmenen urheiluartikkelia, jossa naiset esiintyivät sivuosaroolissa. Suurin osa aineistossa esiintyvistä naisia sisältävästä urheilu-uutisista esitti siis naisia joko kokemusasiantuntijan tai sivuosan roolissa. Useissa aineistossa esiintyneessä urheilu-uutisessa lueteltiin naisurheilijoita nimeltä, mutta heillä ei ollut suurempaa roolia uutisessa. Tällainen oli esimerkiksi uutisartikkeli, jossa haastateltiin naisten hiihtopäävalmentajaa, joka on mies ja hän oli jutun keskiosiossa (HS 28.3.2023f). Naisurheilijoita mainittiin jutussa, mutta he eivät itse kommentoineet mitään, heitä ei ollut haastateltu. Naiset olivat näennäisesti jutussa keskiössä, koska he toimivat jutun subjektina, mutta koska jutun ainoa aktiivinen ihminen, jolla oli myös toimijuus, oli mies, tulkitsin miehen olevan todellisuudessa jutun keskiössä.

Sivuosaroolia esiintyi aineistossa urheilu-uutisten lisäksi yhdessä kotimaanuutisessa, yhdessä ulkomaanuutisessa, kolmessa kulttuuriuutisessa, yhdessä mielipidetekstissä sekä yhdessä NYT-osaston artikkelissa.

Naisia jätettiin kuvaamatta niiden artikkeleiden kuvituksissa, joissa naiset esiintyivät sivuroolissa. Koska jutut kertoivat usein jostain muusta, kun jutussa esiintyvistä naisista, on perusteltavaa, ettei jutun kuvituksessakaan esiinny naista. Niistä 21 uutisesta, joissa naiset esiintyivät sivuroolissa, naiset esiintyivät yhdeksän artikkelin kuvituksissa. Näistä yhdeksästä artikkelista kuuden artikkelin pääkuvana oli naishihtäjä. Heidän nimensä esiintyivät kyseisissä artikkeleissa ja he toimivat artikkeleiden subjekteina. Naiset esiintyivät siis useammin jutun kuvana, jos he olivat jutun subjekteina.

5.4.1 Naiset roolien ulkopuolella

Aineistossa esiintyi muutama artikkeli, joissa esiintyvät naiset eivät sopineet yhteenkään esittelemääni kategoriaan. Molemmat kategorioiden ulkopuolella esiintyneet artikkelit esiintyivät kulttuuriosiossa. Aineistossa ei esiintynyt muiden aiheiden artikkeleita, joissa naiset eivät olisi toimineet jossain esittelemästani viidestä roolista.

Moni esittelemieni roolien ulkopuolelle jäänyt nainen täytti osan roolien piirteistä. Heidän esittämisestään puuttui kuitenkin rooleille ominaisia piirteitä, joiden takia en lisännyt heitä yhteenkään esittelemääni kategoriaan. Yksi esimerkki tällaisesta tekstistä oli kulttuuriteoksesta kertonut artikkeli. Juttu kertoi sarjasta, jonka keskiössä on naisia ja sen myötä myös uutisen keskiössä oli paljon naisia (HS 28.3.2023t). Mutta koska hahmot ovat fiktiivisiä, naisilla ei ollut omaa ääntä tekstissä eikä heillä sen myötä ollut toimijuutta tekstissä. Teksteissä naiset olivat siis keskiössä, mutta heistä kerrottiin, eivätkä he kertoneet itse itsestään. Yksi syy sille, miksi en lisännyt tätä tekstiä nainen sivuosassa kategoriaan oli se, ettei tekstissä ollut pääosassa ja äänessä olevaa henkilöä, jonka puheen kohteena naiset olisivat olleet. Naiset pysyivät jutussa siis pääosassa,

vaikka artikkelissa toteutui myös naiset sivuosassa -roolin piirteisiin kuuluva passiivisuus.

Toisessa kulttuuriuutisessa nainen oli jutun keskiössä, mutta hän ei esiintynyt asiantuntijana eikä kokemusasiantuntijana. Jutussa kerrottiin kääntäjäpalkinnon saaneesta naisesta, hänen saavutuksistaan (HS 28.3.2023u). Jutussa esiintyi muutama sitaatti, joissa hän kertoo teoksistaan ja niiden tyylistä, mutta ei niin arvioivasti, että hänen roolissaan olisi riittävästi asiantuntijan piirteitä. Tekstissä esiintyy kyllä asiantuntijuutta, mutta sitä roolia kannattelee tekstissä pikemminkin sen kirjoittaja, joka arvioi ja kertoo asiantuntijana palkinnon saaneen naisen uraa ja saavutuksia.

Naiset roolien ulkopuolella -roolia yhdisti se, että tekstissä esiintyvät naiset olivat jossain määrin toimittajan arvioinnin kohteena. Jutuissa toimittajalla oli siis aktiivisin päärooli, vaikka naiset olivatkin jutussa käsittelyn keskiössä. Ensimmäisessä tekstissä toimittaja kertoi heistä ja jälkimmäisessä toimittaja kohdisti asiantuntijuuttaan kyseiseen naiseen.

Vaikka voisi argumentoida, että naiset olivat sivuosassa kahdessa roolien ulkopuolelle jääneessä artikkelissa, en kategorisoinut näitä nainen sivuroolissa -kategoriaan. Tämä johtui siitä, etten kokenut kyseisten artikkeleiden mukailevan riittävästi muita nainen sivuroolissa -piirteiden ominaisuuksia, kuten sitä, että jutussa olisi täytynyt olla jokin muu aktiivinen haastateltu taho, joka olisi pääroolissa jutussa. Lisäksi nainen sivuroolissa -kategoriassa nainen oli mainittu nimeltä esimerkiksi vain yhdessä lauseessa, kun taas kahdessa ulkopuolelle jääneessä artikkelissa naiset olivat artikkelin keskiössä, koska jutut kertoivat heistä.

6 TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Tarkastelin tässä tutkimuksessa naisten määrää ja rooleja *Helsingin Sanomien* verkkouutisissa vuosina 2018–2023. Tutkimukseni koostui kahdesta aineistosta, joista ensimmäisen oli kerännyt ulkopuolinen tahon, datayhtiö Prognosis, joka seuraa naisten määrää suomalaisissa päivälehdissä. Lisäksi keräsin itse verkkouutisaineiston *Helsingin Sanomien* verkkosivuilta, keräämällä kaikki sen sivuilla julkaissut uutiset päivämäärältä 28.3.2023. Aineistoni lisäksi esittelin tutkimuksessa aiempia naisia ja sukupuolijakaumaa mediassa tarkastelleita tutkimuksia. Tutkimuksen teoreettinen viitekehys nojasi feministiseen mediateoriaan, representaation teoriaan sekä aiempiin mediaa ja sukupuolta käsitteleviin tutkimuksiin. Aineistoni ja aiemman tutkimuksen avulla analysoin tutkimuksessani sekä naisten määrää ja esiintymistä *Helsingin Sanomien* verkkouutisissa sekä esittelin viisi roolia, joissa naiset esiintyivät niissä.

Tämän tutkimuksen alussa esittelin kaksi tutkimuskysymystä sekä kolme alatutkimuskysymystä, jotka olivat:

1. Kuinka suuri osuus *Helsingin Sanomien* verkkouutisista esiintyvistä henkilöistä oli naisia vuosina 2018–2023?
2. Miten naisia representoidaan *Helsingin Sanomien* verkkojulkaisussa?
 - 2a. Missä rooleissa naiset esiintyvät *Helsingin Sanomien* verkkojulkaisun uutisissa?
 - 2b. Minkä aiheiden uutisissa naiset esiintyvät *Helsingin Sanomien* verkkojulkaisussa?
 - 2c. Esitetäänkö naisia niiden uutisten kuvissa ja kuvituksissa, joissa he esiintyvät?

Data-aineistossa naisten osuus *Helsingin Sanomien* verkkouutisissa esiintyneistä henkilöistä oli 31,5 prosenttia aikavälillä 1.1.2018–18.2.2023. Naisten osuuden määrässä oli jonkun verran eroja vuosien välillä. Korkeimmillaan naisten prosenttiosuus oli vuonna 2021, jolloin naisten osuus *Helsingin Sanomien* verkkouutisissa esiintyneistä henkilöistä oli 34,8 prosenttia. Korkeimmillaan naisten osuus nousi yli hieman yli 60 prosenttiin. Yli 60 prosentin päiviä esiintyi data-aineistossa kuusi kappaletta. Näistä kuudesta päivästä yksi mitattiin vuoden 2020 naistenpäivänä. Korkeimpana mittauspäivänä 14.4.2021 uutisoitiin internetsivujen historiaa tallentavan Wayback Machinen avulla tehdyn

tarkastelun avulla muun muassa koronarajoituksista ja rokotteista. Otsikoiden perusteella uutisissa on nostettu esiin myös Sanna Marinin hallituksen tekemiä päätöksiä.

Itse keräämässäni verkkoaineistossa naiset esiintyivät lähes jokaisen uutisosion uutisissa, pois lukien yhden tiedeosion uutisen. Aineiston 167 uutisesta naisia esiintyi 80 uutisessa. Näistä suurin joukko, 22 uutista, oli urheilu-uutisia, jotka pääosin koskivat keräyspäivänä hiihdettyä naisten MM-hiihtoa. Naiset jäivät selkeään vähemmistöön talousaiheen uutisissa, kotimaan uutisissa sekä kaupunkiutisissa. Näiden aiheiden uutisissa oli kuitenkin useita uutisia, joissa henkilöitä ei esiintynyt jutuissa ollenkaan.

Naiset esiintyivät verkkoaineiston uutisten kuvissa harvemmin kuin teksteissä. Aineiston 167 uutisesta naisia esiintyi 46 uutisen kuvituksessa tai kuvassa. 80:stä naisia sisältäneestä uutisesta nainen esiintyi 40 artikkelin kuvituksessa. Aineistossa esiintyi sekä sellaisia uutisia, joissa nainen esiintyi tekstissä, mutta ei kuvassa sekä sellaisia, joissa nainen esiintyi kuvassa, mutta ei tekstissä. Erityisesti kotimaan osiossa esiintyi paljon sellaisia uutisia, joissa tekstissä esiintyi nainen, mutta naista ei esiintynyt kuvassa. Yksi selitys tälle on rikosuutiset, joita ei ollut välttämättä kuvitettu ollenkaan tai jotka kuvitettiin tapahtumapaikkaa merkitsevällä kartalla.

Aineiston analyysin perusteella naiset esiintyivät viidessä eri roolissa *Helsingin Sanomien* verkkouutisissa. Ne olivat nainen asiantuntijana, nainen kokemusasiantuntijana, nainen stereotyyppisessä sukupuoliroolissa, nimeämätön nainen uhrina tai silminnäkijänä sekä nainen sivuosassa. Naiset esiintyivät *Helsingin Sanomien* verkkouutisten aineistossa useimmiten nainen asiantuntija -roolissa sekä toiseksi eniten sivuroolissa. Aineiston analyysin perusteella naiset esiintyivät pelkästään stereotyyppisessä sukupuoliroolissa harvoin, mutta myös muissa rooleissa esiintyi naisia koskevien stereotyyppien piirteitä.

Argumentoin aineiston analyysin perusteella, että naisten representaatio muodostui monitahoisesti *Helsingin Sanomien* verkkouutisissa tarkastelupäivänä. Naiset olivat usein asiantuntijaroolissa, he esiintyivät sivuilla päättäjinä, politiikan kommentoijina

sekä menestyvinä urheilijoina. Naiset pääsivät esiin ilman, että heidän rooliaan perheessä mainittiin tai heidän yksityiselämäänsä tuotiin esiin. Toisaalta aineiston analyysi toi esiin, että naiset jäivät uutisissa usein sivurooliin, heidän rooleihinsa liittyi sukupuolistereotyyppioita, heidän tunteitaan tuotiin esiin ja heidät jätettiin kuvaamatta uutiskuvissa. Tuloksen perustella naisten representaatio on siis toisaalta monimuotoinen ja vaihteleva, mutta representaatioissa ei ole irtauduttu historiassa toistuneista ongelmista, kuten siitä, että naiset kommentoivat useammin pehmeämpiä aiheita ja ”naisille sopivammiksi” miellettyjä aiheita esimerkiksi terveyttä tai perhettä käsittelevissä uutisissa.

Lisäksi data-aineiston analyysi osoittaa sen, että naisten representaatio *Helsingin Sanomien* verkkouutisissa on edelleen miehiä vähäisempi. Naisia ei esitetä yhtä paljon kuin miehiä. Kun tämä yhdistetään itse keräämäni aineiston analyysin tuloksiin, joiden mukaan naiset olivat uutisissa usein sivuroolissa, vaikuttaisi siltä, että naisia representoidaan *Helsingin Sanomien* verkkosivuilla poissaolevana ja sivuosassa olevana tahona. Tulokset eivät kuitenkaan ole *Helsingin Sanomien* osalta poikkeuksellisia, sillä kuten olen pitkin tämän työn etenemistä tuonut esiin, tulokset ovat pitkälti olleet samanlaisia kuin GMMP-tutkimuksissa on havaittu (Mannila 2017, Kjellman, Mannila ja Siivonen 2021).

Mielenkiintoinen havainto analyysissäni koski itse keräämäni aineiston urheilu-uutisia, joissa esiintyi naisia. Naisia sisältäneet urheilu-uutiset muodostivat ison joukon aineiston naisia sisältäneistä uutisista. Ennen syvempää tarkastelua vaikutti siltä, että naiset olivat hyvin esillä päivän urheilusivuilla ja he suorastaan dominoivat päivän urheilusisältöä. Tarkempi tarkastelu paljasti kuitenkin sen, että naisten roolit urheilu-uutisissa antoivat tilaa naisille kertoa lähinnä tunteistaan ja tuntemuksistaan ja asiantunteva analyysi oli jätetty miehille. En voi arvioida tämän työn osalta sitä, kommentoidaanko *Helsingin Sanomien* urheilu-uutisissa yhtä usein myös miesten tunteita, koska en tarkastellut analyysissäni tekstejä, jotka sisältävät vain miehiä. Naisia sisältäneissä urheilu-uutisissa en kuitenkaan havainnut olleen miesurheilijoiden tunteiden kuvauksia tai mainintoja. Aiemmin tehtyjen havaintojen perusteella voi

kuitenkin olla mahdollista, että naisten tunteita korostettaisiin myös urheilu-uutisissa miehiä enemmän. Esimerkiksi suomalaisten hiihtäjien representaatioita urheilu-uutisissa tarkastelleessa pro-gradu -tutkielmassa tuli ilmi, että naishihtäjien tunteita tuotiin esiin värittyneemmin sitaattiverbeissä kuin miesten (Huhtala 2018, 89).

Nostin esiin jo aiemmin tässä tutkimuksessa, että analyysin tulosten perusteella on mahdollista, että naiset puuttuvat *Helsingin Sanomien* verkkosivujen etusivuilta useammin kuin miehet. Perustelen tämä näkemystä sillä, minkä aiheen uutisissa naiset esiintyvät verkkouutisten aineistossa. Kuvitusten analyysin perusteella on mahdollista, että naiset ovat myös näkyneet vähintään aineiston keruupäivänä huonosti, sillä naiset esiintyvät vain harvassa päivän ulkomaan, politiikan tai talouden aiheen kuvassa. Toisaalta esimerkiksi päivän MM-hiihto on saattanut olla näkyvästi etusivulle nostettu aihe, jolloin naiset ovat voineet nousta paremmin etusivulle. Tätä voi tukea itse hiihdon asemakin Suomessa, sillä hiihto on yksi niistä urheilulajeista, joissa naisurheilijat saavat laajasti tunnustusta myös mediassa. Lisäksi hiihto itsessään on merkittävässä asemassa oleva urheilulaji Suomessa, jolloin sen näkyvyys etusivulla voi olla merkittävämpi.

Varmoja näkemyksiä naisten nousemisesta etusivuille on vaikea esittää, koska etusivut eivät olleet asia, jota tarkastelin osana aineistoani. Jos arvioni naisten esiintymisestä pehmeissä uutisissa ja näin ollen muualla kuin verkkosivujen pääuutisena pitäisi paikkaansa, jatkaisi se näkemystäni siitä, että naisten representaatio on osittain poissaoleva *Helsingin Sanomien* verkkosivuilla. On kuitenkin huomioitava, etten tiedä millä logiikalla *Helsingin Sanomat* nostaa uutiset verkkosivuilleen. Vaikka tutkijat ovat tuoneet esiin, että uutismedioiden verkkosivujen pääuutisiksi nostetaan useasti niin sanottuja kovia uutisia (Suikkanen, Holma ja Raittila 2012), näkemysten esittämisestä on jonkin verran aikaa eivätkä ne välttämättä ole verrannollisia *Helsingin Sanomiin*.

Analyysin perusteella *Helsingin Sanomien* verkkouutisissa toteutuu jossain määrin Len Riosin, Roghersin, Thorsonin ja Yoonin tekemät havainnot siitä, että naiset esiintyvät usein sellaisissa uutisosoissa, jotka mielletään stereotyyppisesti naisten osioiksi (Len Rios, Roghers, Thorson ja Yoon 2005, 161–162). Tätä tukee tulokseni, joiden mukaan esiintyvät usein asiantuntijoina pehmeiden aiheiden uutisissa sekä muodostivat

vähemmistön talous- ja politiikanosastoilla. Lisäksi vastoin esimerkiksi Niemen ja Pitkäsen (2017) havaintoja, naiset esiintyivät useasti asiantuntijana verkkoaineistossa. Roolin tarkempi tarkastelu kuitenkin osoitti, että naisasiantuntijoita ei ollut aina haastatellut *Helsingin Sanomien* toimittaja ja asiantuntijoina toimittiin useasti niin sanotuissa pehmeämmissä uutisaiheissa. Tästä huolimatta naiset pääsivät asiantuntijoina esiin usein eikä naisasiantuntijan sukupuolta korostettu kuin yhdessä jutussa, jossa nainen oli itse tuonut oman sukupuolensa esiin (HS 28.3.2023d).

Stereotyyppiset sukupuoliroolit toteutuivat analyysini perusteella *Helsingin Sanomien* verkkouutisissa usein hienovaraisemmin kuin esimerkiksi Puustinen, Ruoho ja Mäkelä (2006, 186) ovat tuoneet esiin. Naisten rooleihin liittyi sukupuolistereotyyppioita ja niiden toistamista, mutta naiset olivat pelkästään stereotyyppisessä sukupuoliroolissa harvoin. Sukupuolistereotyyppiat olivat kuitenkin läsnä niin, että ne olivat osana muita rooleja. Tulosten perusteella voidaan siis silti todeta, että naisten roolit *Helsingin Sanomien* verkkouutisissa toistivat joitakin sukupuolistereotyyppioita.

Tämän tutkielman vahvuuksiksi muodostuivat mielestäni aineiston laajuus sekä vertailu aiempaan tutkimukseen. Käytin työssäni kahta eri aineistoa, jotka molemmat olivat mielestäni riittävän suuria. Niiden avulla pystyin tekemään kunnollista tarkastelua tälle tutkimukselle relevanteista kulmista ja koen, että aineiston laajuus tukee tämän työn havaintojen perustelua. Lisäksi aiemman tutkimuksen tuomisen esiin mahdollisti tälle työlle vertailua esimerkiksi naisten määrän osalta sekä aiempien naisten esittämiseen liittyvien havaintojen kanssa. Tämä vertailu tukee myös tämän työn pätevyyttä. Työn mahdollisiksi heikkouksiksi koen työn vahvan nojaamisen GMMP-tutkimukseen sekä sen, että verkkoaineisto kerättiin vain yhden päivän osalta. Aiemmat GMMP-tutkimukset ovat tuottaneet paljon relevanttia tietoa tämän työn kannalta, ja siksi siihen nojautuminen laajalti on ollut perustelua. Silti tämä työ olisi voinut kehittyä vielä paremmaksi, mikäli samanlaisia havaintoja tehnyttä muuta tutkimusta olisi tuotu tutkimuksessa esiin. Lisäksi se, että verkkoaineisto kerättiin vain yhdeltä päivältä, toi työn johtopäätöksiin joitain rajoituksia. Koska aineistoa ei ollut useammalta päivältä, on vaikea sanoa, oliko kyseisenä päivänä tehdyt havainnot poikkeuksellisia vai toistuvia

Helsingin Sanomien verkkosivuilla. Pidän silti tekemääni valintaa perusteltuna, sillä aineisto olisi luultavasti laajentunut omille resursseilleni liian suuriksi. Mahdollinen jatkotutkimus tässä asiassa voisi siis olla paikallaan.

Tässä tutkimuksessa tekemäni havainnot osoittavat mielestäni sen, että aihetta olisi syytä tutkia lisää. Mahdollisia jatkotutkimusaiheita voisi olla esimerkiksi mainitsemani verkkouutisten jatkotarkastelu useammilta päiviltä. Toisaalta saman aiheen tutkimisen voisi myös laajentaa useampaan suomalaiseen journalistiseen julkaisuun *Helsingin Sanomien* ulkopuolelle. Tämä voisi tuoda mielenkiintoisia tuloksia esiin siitä, toistuvatko samat naisten roolit eri journalistisissa julkaisuissa, vai onko naisilla eri rooleja sen mukaan, missä heitä esitetään. Lisäksi toimitusten osalta olisi mielestäni syytä tutkia sitä, miksi naisten määrällinen osuus ei nouse toimituksissa siitä huolimatta, että asiaan on kiinnitetty huomiota varsinkin viime vuosina. Jos jotkut toimitukset ovat onnistuneet tavoitteessa paremmin kuin toiset, tutkimuksessa voisi selvittää niitä mekanismeja, joilla asiaa on saatu korjaantumaan. Selvää on, että niin pitkään kuin naisten esittämisessä journalistisessa mediassa on puutteita, asian tutkiminen on kiinnostavaa sekä tarpeellista.

LÄHTEET

Armstrong, Cory L. 2004. "The influence of reporter gender on source selection in newspaper stories". *Journalism and Mass Communication Quarterly* 81(1): 139–154.

Blackwood, Roy E. 1983. "The Content of News Photos: Roles Portrayed by Men and Women." *Journalism Quarterly* 60(4):710–714.

Borgogna, Nicholas C., Emma C. ja Ryon C McDermott. 2022. "She Asked for It: Hardcore Porn, Sexism, and Rape Myth Acceptance". *Violence Against Women* 28(2): 510–531.
<https://doi.org/10.1177/10778012211037378>

Byerly, Carolyn M. 2013. *The Palgrave International Handbook of Women and Journalism* (C. M. Byerly, Ed.). Palgrave Macmillan UK. <https://doi.org/10.1057/9781137273246>

Byerly, Carolyn M. 2011. "Global Report on the Status of Women in the News Media". International Women's Media Foundation.

Davis, Junetta. 1982. "Sexist Bias in Eight Newspapers." *Journalism Quarterly* 59(3):456–60.

Edström, Maria. 2018. "Visibility patterns of gendered ageism in the media buzz: a study of the representation of gender and age over three decades". *Feminist Media Studies* 18(1), 77–93.

European Institute for Gender Equality. 2020. "Gender Equality Index 2020. Digitalisation and the future of work". European Institute for Gender Equality, EIGE.

European Institute for Gender Equality. 2020. "Gender Equality Index 2020: Finland". European Institute for Gender Equality, EIGE.

Gallagher, Margaret. 2001. *Gender Setting: New Agendas for Media Monitoring and Advocacy*. Zed Books.

Gallagher, Margaret. 2005. "Who Makes the News? Global Media Monitoring Project 2005." WACC, World Association for Christian Communication.

Gibbons, Sheila J. 2000. "News Analysis: Women Still Don't Rate in The New York Times Coverage." *Media Report to Women* 28(4): 5.

Greenwald, Marilyn S. 1990. "Gender Representation in Newspaper Business Sections." *Newspaper Research Journal* 11(1): 68–74.

Helsingin Sanomat. 8.3.2018. "Naisten osuus HS:n jutuissa on kolmannes, ja se on liian vähän – Sitoudumme edistämään tasa-arvoa, laskuri kertoo HS:n tilanteen reaaliajassa." Luettu 9.3.2023. <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000005594582.html>.

Helsingin Sanomat 23.9.2022. "Helsingin Sanomat tavoittaa lähes kaksi miljoonaa lukijaa viikossa". Luettu 21.4.2023. <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000009084167.html>

Helsingin Sanomat 8.3.2023. "Meillä on tärkeä rooli siinä, millaiseksi maailma muovautuu" – Mitä HS:n tasa-arvoprojektissa on tähän asti opittu?" Luettu 9.3.2023. <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000009431896.html>

Howell, Lis ja Jane B. Singer. 2017. "Pushy or a Princess?". *Journalism Practice* 11(9): 1062-1078.

Huhtala, Sanna. 2018. "Äiti-Aikusta Vapahtaja-livoon: Mies- ja naishiihtäjien representaatiot Lahden MM-kisoissa 2017 Ilta-Sanomien urheilusivuilla." Pro Gradu -tutkielma. Tampereen yliopisto.

Jóhannsdóttir, Valgerður ja Þorgerður Einarsdóttir. 2015. "Gender Bias in the Media: The Case of Iceland". *Icelandic Review of Politics and Administration* 11(2): 207–230.

Jokinen, Arto. 2003. *Miten miestä merkitään? Yhdestä puusta. Maskuliinisuuksien rakentuminen populaarikulttuureissa*. Tampere University Press.

Journalisti 9.8.2018. "Botti laski medioiden sukupuolijakaumia ja teki virheen -- Satakunnan Kansa ei olekaan tasa-arvokkönen". Luettu 15.3.2023.

<https://journalisti.fi/uutiset/2018/08/botti-laski-medioiden-sukupuolijakaumia-ja-teki-virheen-satakunnan-kansa-ei-olekaan-tasa-arvokknen/>

Journalisti 19.8.2021. "Journalismi naisistuu. Journalistiliiton jäsenistä yli puolet ja journalismin opiskelijoista jopa 80 prosenttia on naisia. Mistä journalismin naisistuminen johtuu ja onko sillä vaikutusta sisältöön?" Luettu 11.11.2022.
<https://journalisti.fi/artikkelit/2021/08/journalismi-naisistuu-journalistiliiton-jasenista-yli-puolet-ja-journalismin-opiskelijoista-jopa-80-prosenttia-on-naisia-mista-journalismin-naisistuminen-johtuu-ja-onko-silla-vaikutusta-sisaltoon/>

Julkisen Sanan Neuvosto. 2023. "Journalistin ohjeet". Luettu 23.4.2023.
<https://openscience.iyu.fi/fi/opetus/perustutkinto-opiskelijat/opiskelumateriaalit/kirjastotuutori/3-tallenna-lahteet-ja-viittaa-oikein/nain-viittaa>

Kitzinger, Jenny, Mwenya Diana Chimba, Andy Williams, Joan Haranja Tammy Boyce. 2008. "Gender, stereotypes and expertise in the press: how newspapers represent female and male scientists." UK Resource Centre for Women in Science, Engineering and Technology (UKRC) ja Cardiff University.

Kjellman, Martin, Saga Mannila ja Jonita Siivonen. 2021. "Who Makes the News? GMMP Finland. National Report 2020". WACC, World Association for Christian Communication.

Lehman-Wilzig, Sam N. ja Michal Seletzky. 2010. "Hard news, soft news, "general" news: The necessity and utility of an intermediate classification". *Journalism* 11: 37-56.

Len-Rios, María, Shelly Rodgers, Esther Thorson ja Doyle Yoon. 2005. "Representation of Women in News and Photos: Comparing Content to Perceptions". *Journal of Communication* 55(1): 152–168. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.2005.tb02664>.

Macharia, Sarah. 2015. "Who Makes the News? Global Media Monitoring Project 2015." WACC, World Association for Christian Communication.

Macharia, Sarah, Dermot O'Connor ja Lilian Ndagam. 2010. "Who Makes the News? Global Media Monitoring Project 2010." WACC, World Association for Christian Communication.

Macharia, Sarah. 2020. "Who Makes the News? The 6th Global Media Monitoring Project." WACC, World Association for Christian Communication.

Malamuth, Neil M., Gert Martin Hald ja Mary Koss. 2012. "Pornography, Individual Differences in Risk and Men's Acceptance of Violence Against Women in a Representative Sample". *Sex Roles* 66: 427–439.

Malmberg, Raili. 1991. "Naisten ja kotien lehdet aikansa kuvastimina". Teoksessa: Tommila, Päiviö (päätoim.). *Suomen lehdistön historia 8. Aikakauslehdistön historia*, 193–291.

Mannila, Saga. 2017. "Women and men in the news Report on gender representation in Nordic news content and the Nordic media industry". TemaNord. <http://dx.doi.org/10.6027/TN2017-527>

Marchese, Josie ja Meg Hogarth. 1995. "The Global Media Monitoring Project. Women's Participation in the News". Media Watch.

Miller, Susan H. 1975. "The Content of News Photos: Women's and Men's Roles." *Journalism Quarterly* 52(1):70–75.

Mäkelä, Anna, Puustinen, Liina ja Iiris Ruoho. 2006. *Sukupuolishow: johdatus feministiseen mediatutkimukseen*. Gaudeamus.

Mänty, Sonja. 2020. "Poissaoleva nainen: naisten osuus Helsingin Sanomien uutisissa esiintyvistä henkilöistä vuosina 2018–2020." Kandidaatin-tutkielma. Tampereen yliopisto. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:tuni-202101201541>

Niemi, Mari K ja Ville Pitkänen. 2017. "Gendered use of experts in the media: Analysis of the gender gap in Finnish news journalism". *Public Understanding of Science*. <https://doi.org/10.1177/0963662515621470>

Nummenmaa, Märta. 2021. "Ett steg närmare jämställdhet? – En analys av kvinnor och män i bild på Svenska Yles förstasida 2019–2020". Helsingin yliopisto.

Patterson, Thomas E. 2000. "Doing well and doing good: How soft news and critical journalism are shrinking the news audience and weakening democracy—And what news outlets can do about it". Joan Shorenstein Center on the Press, Politics and Public Policy. Iso-Britannia.

Potter, James W. 1985. "Gender Representation in Elite Newspapers." *Journalism Quarterly* 62(3):636–640.

Rakow, Lana Fi. 1986. "Rethinking Gender Research in Communication". *Journal of Communication* 36(4): 11–26.

Ruoho, Iiris ja Sinikka Torkkola. 2010. *Journalismin sukupuoli*. Tampereen yliopisto, journalismin tutkimusyksikkö.

Ruoho, Iiris ja Sinikka Torkkola. 2018. "Journalism and Gender. Toward a Multidimensional Approach". *Nordicom Review* 39(1): 67–79. <https://doi.org/10.2478/nor-2018-0002>

Ruoho, Iiris ja Sinikka Torkkola. 2009. *Tilauksessa naispäätoimittaja?: nais- ja miespäälliköiden näkemykset ja kokemukset sukupuolen vaikutuksesta uraan*. Tampereen yliopisto, tiedotusopin laitos.

Rush, Ramona R., Carol E. Oukrop, Pamela J. Creedon, Jo-Ann Huff Albers, Martha L. Allen, ja Julie L. Andsager. 2004. *Seeking Equity for Women in Journalism and Mass Communication Education: A 30-Year Update*. Routledge.

- Rodgers Shelly ja Esther Thorson. 2000. "‘Fixing’ Stereotypes in News Photos: A Synergistic Approach with the Los Angeles Times." *Visual Communication Quarterly* 7(3):8–11.
- Ross, Karen, Karen Boyle, Cynthia Carter & Debbie Ging. 2016. "Women, Men and News". *Journalism Studies*. 19(6): 824–845.
- Rossi, Leena-Maija. 2003. *Heterotehdas. Televisiomainonta sukupuolituotantona*. Gaudeamus.
- Savolainen, Tarja L. ja Henrika Zilliacus-Tikkanen. 1992. *Women in Finnish Broadcasting. Publications of the Finnish National Commission*. Helsinki: UNESCO.
- Savolainen, Tarja L. ja Henrika Zilliacus-Tikkanen. 2013. "Finland: Women Journalists, the Unequal Majority". *The Palgrave International Handbook of Women and Journalism*, 51– 66. Palgrave Macmillan.
- Seppänen, Janne ja Esa Väliverronen. 2012. *Mediayhteiskunta*. Vastapaino.
- Siivonen, Jonita. 2015. "Finland. Global Media Monitoring Project 2015, National Report".
- Spears, George, Kasia Seydegart ja Margaret Gallaghet. 2000. "Who Makes the News? Global Media Monitoring Project 2000." WACC, World Association for Christian Communication.
- Starkey, Guy. 2007. *Balance and Bias in Journalism: Representation, Regulation and Democracy*. Palgrave Macmillan.
- Stefánsdóttir, Sunna. 1988. "Ekkert er helst að fréttu af konum í atvinnulífinu". 19. júní 38(1): 66–68.
- Suikkanen, Risto, Aino Holma ja Pentti Raittila. 2012. "Muuttumaton uutinen? Suomalaisen uutismedian vuosiseuranta 2007–2012, loppuraportti". Tampereen yliopisto.

Sun Chyng, Ana Bridges, Jennifer A. Johnson ja Matthew B. Ezzell. 2016. "Pornography and the male sexual script: An analysis of consumption and sexual relations". *Archives of Sexual Behavior* 45: 983–994. <https://doi.org/10.1007/s10508-014-0391-2>

Suomen Journalistiliitto. 2023. "Jäsenmäärän kehitys". Haettu 17.2.2023. <https://journalistiliitto.fi/fi/liitto/tietoa-jasenistamme/jasentilastoja/jasenmaaran-kehitys/>

Tasa-arvobotti. @Tasaarvobotti. Twitter. <https://twitter.com/tasaarvobotti?lang=>

The Pudding 2.2022. When women make headlines. Luettu 6.4.2023. <https://pudding.cool/2022/02/women-in-headlines/>

Tuchman, Gaye, Arlene Kaplan Daniels ja James W. Benet. 1978. *Hearth and Home: Images of Women in the Mass Media*. Oxford: Oxford University Press.

Vandenbergh, Hanne. 2018. "Representation of Women in the News: Balancing between Career and Family Life". *Media and Communication* 7(1): 4–12. <https://doi.org/10.17645/mac.v7i1.16277>

Vega, Vanessa ja Neil M. Malamuth. 2007. "Predicting sexual aggression: the role of pornography in the context of general and specific risk factors". *Aggressive Behaviour* 33: 104–117. <https://doi.org/10.1002/ab.20172>

World Economic Forum. 2019. "Insight Report. Global Gender Gap Report 2020". World Economic Forum.

Wright, Paul J. ja Soyoung Bae. 2016. "Pornography and male socialization". *APA handbook of men and masculinities*, 551-568.

Zeldes, Geri Alumit, Frederick Fico ja Arvind Diddi. 2007. "Race and Gender: An Analysis of the Sources and Reporters in Local Television Coverage of the 2002 Michigan Gubernatorial Campaign". *Mass Communication and Society* 10(3): 345-363.

Zoonen, Lisbeth van. 1994. *Feminist Media Studies*. Sage.

TEKSTISSÄ VIITATTU AINEISTO

HS 28.3.2023a = Talvimyrsky iski Mallorcalle, osiin saarta pyrytti metrin lunta

<https://www.hs.fi/ulkomaat/art-2000009424641.html> (STT–AFP, teksti, Enrique Calvo, kuvat. Julkaistu 28.3.2023. Helsingin Sanomat).

HS 28.3.2023b = Tanska teki kiistellyn päätöksen luopua suuresta rukous-päivästään

<https://www.hs.fi/ulkomaat/art-2000009424445.html> (STT–AFP, teksti, Liselotte Sabroe, kuvat. Julkaistu 28.3.2023. Helsingin Sanomat).

HS 28.3.2023c = Inflaation yllättävä kiihtyminen Ranskassa ja Espanjassa lisää EKP:n painetta koronnostoihin

<https://www.hs.fi/talous/art-2000009423220.html> (Petri Sajari, teksti, Wolfgang Rattay, kuvat. Julkaistu 28.3.2023. Helsingin Sanomat).

HS 28.3.2023d = Valoisa tulevaisuus

<https://www.hs.fi/ulkomaat/art-2000009365575.html> (Matilda Jokinen, teksti, Juha Salminen, Tuija Kivimäki, Feisal Omar & FAO, kuvat. Julkaistu 28.3.2023. Helsingin Sanomat).

HS 28.3.2023e = Naton Stoltenberg: ”Putin ei valmistaudu rauhaan, hän valmistautuu sotimaan lisää”

<https://www.hs.fi/politiikka/art-2000009421983.html> (STT & Anni Keskiheikkilä, teksti, tekstissä kaksi videota. Julkaistu 28.3.2023. Helsingin Sanomat).

HS 28.3.2023f = Naiset hyytyivät viimeisillä kilo-metreillä – Suomen pää-valmentaja ymmällään

<https://www.hs.fi/urheilu/art-2000009423694.html> (Tero Hakola, teksti, Emmi Korhonen & Vesa Moilanen, kuvat. Julkaistu 28.3.2023. Helsingin Sanomat).

HS 28.3.2023g = Kerttu Niskasen mies vaatii Viaplaylla Jasmi Joensuuta ulos viesti-joukkueesta

<https://www.hs.fi/urheilu/art-2000009424176.html> (Ville Touru, teksti, Emmi Korhonen & Vesa Moilanen, kuvat. Julkaistu 28.3.2023. Helsingin Sanomat).

HS 28.3.2023h = Mia Brookes oli liian nuori olympialaisten lumilautailuun – nyt hän voitti MM-kullan ja teki historiallisen hypyn

<https://www.hs.fi/urheilu/art-2000009422083.html> (Riku Teiskonlahti, teksti, Irakli Gedenidze, kuvat. Julkaistu 28.3.2023. Helsingin Sanomat).

HS 28.3.2023i = Jasmi Joensuulta lohduton kommentti kymppin kisan jälkeen

<https://www.hs.fi/urheilu/art-2000009424180.html> (Tero Hakola, teksti, Emmi Korhonen, kuvat. Julkaistu 28.3.2023. Helsingin Sanomat).

HS 28.3.2023j = Ikuinen leima

<https://www.hs.fi/hyvinvointi/art-2000009339186.html> (Kaisa Hahto, teksti, Outi Pyhäranta & Ulla-Maija Lähteenmäki, kuvat. Julkaistu 28.3.2023. Helsingin Sanomat).

HS 28.3.2023k = Hiihtäjä susien puolella

<https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000009384749.html> (Heli Saavalainen, teksti, Jukka Gröndahl & Petri Salmen, kuvat ja grafiikka. Julkaistu 28.3.2023. Helsingin Sanomat).

HS 28.3.2023l = Humppalaiset pitkälle matkalle

<https://www.hs.fi/historia/art-2000009392920.html> (Riitta-Eliisa Laine, Kari Kallio & Paula Talaskivi, teksti, Markku Bärman, Sanoman arkisto Matti Virtanen, & Oy Mainos-tv-reklam Ab, kuvat. Julkaistu alun perin 28.2.1973 ja tekstin koonnut uudestaan Pasi Oikarinen 28.3.2023. Helsingin Sanomat).

HS 28.3.2023m = Uusinta Venäjältä: Koivu ja tähti

<https://www.hs.fi/mielipide/art-2000009420148.html> (Kimmo Rentola, teksti, Helsingin Sanomat, kuva. Julkaistu 28.3.2023. Helsingin Sanomat).

HS 28.3.2023n = Kaija Paunonen testamenttasi rahansa syöpä-tutkimukselle – Veljentytär tutki syöpää ja kuoli siihen

<https://www.hs.fi/kotimaa/turku/art-2000009422714.html> (Linda Laine, teksti, Ville-
Veikko Kaakinen, kuvat. Julkaistu 28.3.2023. Helsingin Sanomat).

HS 28.3.2023o = Fifa palkitsi Messin ja Putellasin vuoden jalkapalloilijoina

<https://www.hs.fi/urheilu/art-2000009422060.html> (STT-AFP, teksti, Frank Fife, kuvat. Julkaistu 28.3.2023. Helsingin Sanomat).

HS 28.3.2023p = Tavaratalon verkkosivu alkoi suoltaa hävyttömiä hakutuloksia – Puuilo kertoo, mitä tapahtui

<https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000009422101.html> (Liisa Niemi, teksti, Helsingin Sanomat, kuvat. Julkaistu 28.3.2023. Helsingin Sanomat).

HS 28.3.2023q = Marin kommentoi suora-sanaisesti Naton avoimien ovien politiikkaa – Näin Stoltenberg vastaa

<https://www.hs.fi/politiikka/art-2000009421225.html> (Elina Kervinen, teksti, Juhani Niiranen, kuvat. Julkaistu 28.3.2023. Helsingin Sanomat).

HS 28.3.2023r = Hieno japanilaissarja The Makanai on television vastine lohturuoalle

<https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000009420576.html> (Kaisu Tervonen, teksti, Netflix, kuva. Julkaistu 28.3.2023. Helsingin Sanomat).

HS 28.3.2023s = Nykykirjallisuuden ranskantaja saa valtion kääntäjäpalkinnon

<https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000009420503.html> (Suvi Ahola, teksti, Heli Sorjonen, kuva. Julkaistu 28.3.2023. Helsingin Sanomat).